

Dialogbaserede indsatser og fordomsreduktion: Et systematisk review med kriminologisk perspektiv

Udarbejdet af:

Victor Sode

Studie nr. 20220353

09/05/2025

10. semester kriminologi specialeafhandling

Vejleder:

Rasmus Munksgaard

Antal tegn:

154817

Abstract

This systematic review examines the effectiveness of dialogue-based interventions in reducing prejudice and explores their potential role in the prevention of hate crimes. The review is motivated by a growing interest in dialogue as a method for fostering tolerance and reducing intergroup hostility. Six studies were included, selected through systematic database searches and assessed according to predefined inclusion and quality criteria.

The findings indicate that dialogue-based interventions generally have a positive impact on reducing prejudice. Participants report increased empathy, enhanced understanding of outgroups, and more nuanced attitudes. These interventions appear particularly effective when professionally facilitated and conducted in safe, structured environments. From a criminological perspective, the analysis suggests that dialogue may reduce the emotional and cognitive drivers of hate-motivated behavior and contribute to the unlearning of discriminatory conduct—primarily toward the groups directly addressed in the dialogue.

However, the strength of the evidence is limited by methodological weaknesses in several of the included studies, including risks of bias and limited generalizability. Additionally, the reliability of this review is affected by the fact that it was conducted by a single reviewer without independent validation.

Overall, the results suggest that dialogue-based interventions hold promising potential for reducing prejudice and may contribute to the prevention of hate crimes. Nonetheless, further high-quality research is needed, particularly concerning long-term effects and the impact on individuals with deeply rooted or ideologically driven prejudices.

Abstract	2
1. Indledning og baggrund for review	7
1.1 Hadforbrydelser i Danmark	7
1.2 Aktuelle indsatser	8
1.2.1 Ung-til-Ung Dialogforløb/UTUD 1	10
1.2.2 Ung-Til-Ung-Dialogskaber/UTUD 2	11
1.3 Formål for dette review	11
2. Teorier for fordomme og hadforbrydelser	12
2.1 Definition af fordomme	12
2.2 Hvad skaber fordomme	13
2.3 Motivation for hadforbrydelser	15
3 Teorier for nedbrydelse af fordomme	17
3.1 Kontaktteori	17
3.1.1 En ny fortolkning af kontaktteorien	17
3.2 Rekategorisering og ligheder	19
3.3 Tilgange til fordoms nedbrydning	20
4. Dialog som brobygning	21
5. Fordoms forebyggelse i praksis	23
5.1 Udviklingen af diversity workshops Amerikanske universiteter	23
5.2 Effekten af anti-racisme workshops og undervisning	25
6. Hadforbrydelser forklaret fra et kriminologisk perspektiv	26
6.1 Hvordan adskiller hadforbrydelser sig fra ikke-hadforbrydelser	26
6.2 Personligheder med kriminel tilbøjelighed	28
6.3 Tillæring af kriminalitet	30
7. Metodisk grundlag for reviewet	32
7.1 Operationalisering af begreber	32
7.2 Systematisk review	33
7.3 Kriterier og søgestrategi	35
7.3.1 PICO modellen	35
7.3.1.1 Population	35
7.3.1.2 Intervention	36

7.3.1.3 Comparison	36
7.3.1.4 Outcome	37
7.3.2 Inklusions- og eksklusionskriterier	37
Tabel 1 - Inklusionskriterier	38
Tabel 2 - Eksklusionskriterier	39
7.3.3 Databaser og søgenøgle	39
Tabel 3 - Udkast til søgenøgle	40
Tabel 4 - Første søgenøgle	40
Tabel 5 - Endelig søgenøgle	41
7.4 Sorteringsprocess	41
Figur 1 - Flowdiagram for sorteringsprocess	42
7.4.1 Gennemgang af faserne og tilsvarende resultater	43
Tabel 6 - Frasorterede artikler	44
Tabel 6 (fortsat) - Frasorterede artikler	45
Tabel 6 (fortsat) - Frasorterede artikler	46
7.5 Databehandling	46
Tabel 7 - Skabelon for deskriptiv data tabel	47
Tabel 8 - Skabelon for analytisk data tabel	48
7.5.1 Syntese strategi	48
7.5.2 Kvalitetsvurdering og Vægtning	49
8. Resultater af dataindsamling	50
Tabel 9 - Deskriptiv tabel af artikler	51
Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler	52
Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler	53
Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler	54
Tabel 10 - Analytisk tabel af artikler	55
Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler	56
Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler	57
Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler	58
8.1 Studie #1	59
8.1.1 Formål med studiet	59
8.1.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	59

8.1.3 Studiedesign	59
8.1.4 Resultater og konklusion	59
8.1.5 Kvalitetsvurdering	60
8.1.6 Vægtning af studiet	60
8.2 Studie #2	61
8.2.1 Formål med studiet	61
8.2.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	61
8.2.3 Resultater og konklusion	61
8.2.4 Kvalitetsvurdering	62
8.2.5 Vægtning af studiet	62
8.3 Studie #3	63
8.3.1 Formål med studiet	63
8.3.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	63
8.3.3 Resultater og konklusioner	63
8.3.4 Kvalitetsvurdering	64
8.3.5 Vægtning af studiet	64
8.4 Studie #4	65
8.4.1 Formål med studiet	65
8.4.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	65
8.4.3 Studiedesign	65
8.4.4 Resultater og konklusioner	66
8.4.5 Kvalitetsvurdering	66
8.4.6 Vægtning af studiet	67
8.5 Studie #5	67
8.5.1 Formål med studiet	67
8.5.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	67
8.5.3 Resultater og konklusioner	68
8.5.4 Kvalitetsvurdering	68
8.5.5 Vægtning af studiet	68
8.6 Studie #6	68
8.6.1 Formål med studiet	68
8.6.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)	69

8.6.3 Måling af fordomme	69
8.6.4 Resultater og konklusioner	69
8.6.5 Kvalitetsvurdering	70
8.6.6 Vægtning af studiet	70
9. Opsummering og analyse af syntese resultater	71
9.1 Opsummering af syntesens resultater	71
9.2 Dialog som forebyggelse af hadforbrydelser	72
9.2.1 Kan personligheden påvirkes?	72
9.2.2 Kan had aflæres?	74
10. Diskussion	76
10.1 Resultat diskussion	76
10.2 Metodediskussion	77
11. Konklusion	79
References	81

1. Indledning og baggrund for review

Fordomme og intolerance er et alvorligt samfundsproblem, som har plaget samfund igennem tiden. Fordomme er med til at skabe ulighed, er grobunden for hadforbrydelser og i værste tilfælde kan det føre til grusomheder som folkemord eller borgerkrig (Allport, 1954; Jones, 1997). I moderne tid har der været forsøg på at komme fordomme til livs for at skabe mere tolerante samfund. Til dette har regeringer gjort brug af en række tiltag, de mest hyppigste har været implementering af love som gør fordomsfuld eller diskriminerende adfærd ulovligt, og oprettelse af målrettede indsatser (Farrell & Lockwood, 2023; Jones, 1997; Lynch et al., 2017).

Situationen i Danmark er ikke anderledes end andre steder i verdenen, hvor at fordomme og had stadig påvirker udsatte minoriteter. I 2009 viste en undersøgelse af homoseksuelle, biseksuelle og transkønnet levevilkår, at 15% af dem havde oplevet en form for diskrimination inden for det seneste år - dog var det kun 6% som følte at det var på deres seksualitet. Yderligere fandt undersøgelsen, at særligt homoseksuelle var udsat for diskrimination, med 19% som havde oplevet diskrimination grundet deres seksualitet (Gransell, 2009, pp. 49 – 50). Ligeledes viste en undersøgelse fra 2011 at antallet af hadforbrydelser er steget støt i perioden fra 2003 til 2009, fra 53 til 173 indberetninger (Institut for Menneskerettigheder, 2011, pp. 24 – 27). Og i en kortlægning af hadforbrydelser i Danmark fandt man at 2.9% af den danske befolkning svarede 'Ja, helt sikkert' da de blev spurgt om de havde oplevet en hadforbrydelse inden for det seneste år, og 10.4% svarede 'Ja, måske' til det samme spørgsmål. Yderligere fandt kortlægningen at de mest typiske motiver for hadforbrydelserne skyldtes køn, social status og alder (COWI, 2015, p. 28, 30).

1.1 Hadforbrydelser i Danmark

Det Danske Politi har de seneste år udgivet en række rapporter over antallet af sager i Danmark, der kan klassificeres som hadforbrydelse. Denne monitoring begyndte tilbage i 2015 og har til formål at give et overblik over karakteren af hadforbrydelser i Danmark (Rigspolitiet, 2016, p. 4). Klassificering af sager som at være hadforbrydelser tager selvfølgelig udgangspunkt i den danske straffelov § 266 og § 81 nr. 6 (Rigspolitiet, 2016, pp. 4 – 5). § 266 b kan kort opsummeres som; enhver form for offentlig udtalelse hvor gruppe trues, forhånes eller nedværdiges på grund af baggrund eller identitet - det dækker over, men ikke udelukkende, race, nationalitet, køn eller seksuelorientering. Paragraf 81 nr. 6 er strafskærpende, hvis den kriminelle gerning har helt eller delvist baggrund i andres baggrund eller identitet, ligesom ved § 266 b (Retsinformation, 2024b). Yderligere så bliver der også

inkluderet diskrimination som en form for hadforbrydelse, hvilket hører under 'racediskriminationsloven' (Retsinformation, 2024a; Rigspolitiet, 2023b, p. 8).

I 2020 kunne politiet registrere et rekordhøjt antal af sager, 635, i forhold til de foregående fire år, der kunne karakteriseres som hadforbrydelser (Rigspolitiet, 2021, p. 2). Grunden til at der ikke sammenlignes med resultaterne fra rapporter fra før 2017, skyldes at der blev ændret i monitorings praksissen, hvilket gør at antallet af sager ikke er sammenlignelige (Rigspolitiet, 2021, pp. 6 – 7). Udviklingen i antallet af sager er dog interessant da der var en markant stigning i antallet af sager op til 2020, 449 sager i 2018 og 569 sager i 2019, men et næsten lige så markant fald i antallet af sager efter 2020, 521 i 2021 og 487 sager i 2022 (Rigspolitiet, 2023b, p. 14). Ifølge rapporterne findes forklaringen for 2019 tallene, at der kørte en kampagne, 'Stop Hadet', som havde til formål at skabe opmærksomhed på hadforbrydelser og rapportering af disse (Rigspolitiet, 2020, pp. 31 – 32). Det antages derfor at stigningen skyldes at kampagnen har været succesfuld i at få flere til at melde, hvis de er blevet udsat for hadforbrydelser. Den fortsættende stigning i 2020 ses særligt i antallet af sager som er foregået på internettet. Der er dog ikke en endegyldig forklaring for stigningen (Rigspolitiet, 2021). Som nævnt så faldt antallet af sager både i 2021 og i 2022, men ingen af de to rapporter kan komme med en forklaring på reduktionen af sager (Rigspolitiet, 2023a, 2023b).

Udover politiets rapporter er der også lavet en undersøgelse af Danmarks Statistik om danskernes it-anvendelse og digitale adfærd. Den bygger på en EU-undersøgelse samt en udvidet national undersøgelse, hvor studiepopulationen er personer mellem 15 og 89 år (Danmark Statistik, 2023, p. 7). Noget som rapporten fokuserer på er hadtale på internettet, hvor at rapporten fandt at næsten halvdelen (49%) af alle danskere har set fjendtlige eller nedværdigende kommentarer på nettet - kommentarerne har dog ikke nødvendigvis været rettet mod dem. Rapporten fandt, at særligt dem under 35 år er påvirket, hvor at 67% har set fjendtlige kommentarer på nettet (Danmark Statistik, 2023, p. 9). Yderligere fandt studiet, at de mest typiske emner som kommentarerne var målrettet var på politiske eller sociale synspunkter (75%), etnicitet (53%) og religion eller tro (49%) (Danmark Statistik, 2023, p. 10).

1.2 Aktuelle indsatser

For at bekæmpe problemet med hadforbrydelser og diskrimination, har den danske stat gjort brug af en række forskellige tiltag. I den førnævnte kortlægning fra 2015 påpeges det at *"Forebyggende tiltag og indsatser mod hadforbrydelser i en dansk kontekst er relativt få og*

sporadiske.” (COWI, 2015, p. 103). Kortlægningen refererer dog til en række indsatser på området, eksempelvis hvordan hadforbrydelser er blevet en del af politiets uddannelse, og at Københavns Kommune har haft en række initiativer som har været målrettet diskrimination (COWI, 2015, pp. 106 – 107). Der dog i de seneste år kommet flere indsatser fra politiets side, som er målrettet hadforbrydelser, som eksempelvis ‘Stop Hadet’ kampagnen fra 2019 hvis formål var at øge fokus på at hadforbrydelser er ulovlige for at få ofre til at melde tilfælde til politiet, og at lovgivningen på området bliver forbedret (Rigspolitiet, 2020, pp. 31 – 33, 2023a, pp. 29 – 31, 2023b, pp. 39 – 40). Udover indsatser fra politiet og staten, så er der også blevet brugt penge og ressourcer på civile aktører. Dette gøres blandt andet ved at gøre brug af puljer hvor at civile aktører kan søge om dem til at skabe indsatser der er med til at opnå de mål som puljerne er oprettet for - eksempelvis at forebygge hadforbrydelser eller stoppe ekstremisme (CDE, 2024; Stop Ekstremisme, 2015, 2016).

Som en del af min praktik hos Center For Digital Pædagogik (CFDP) i foråret 2024, arbejdede jeg på en indsats som omhandlede fordomme, gensidig respekt og dialog - yderligere lærte jeg om en nærmest identisk indsats der havde kørt få år inden. Den indsats jeg arbejde på, Ung-Til-Ung-Dialogskaber (herefter refereret til som UTUD 2), er lavet af CFDP som en del af en satspulje målrettet anti-semitisme og intolerance (CDE, 2024). Den tidligere indsats, Ung-til-Ung Dialogforløb (herefter refereret til som UTUD 1) er lavet som et samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors, Pluss Leadership, Epinion og Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme (Ungdommens Røde Kors, 2017). Det er vigtigt at påpege at der i skrivende stund ikke udgivet nogen dokumenter om UTUD 2, udover beskrivelsen fra deres hjemmeside (CFDP, 2025a, 2025b). Beskrivelserne af UTUD 2 bygger derfor på min praktik erfaring og et uformelt interview med projektlederen udført i starten af januar 2025.

De to indsatser minder meget om hinanden, da de begge er målrettet unge og bruger dialog som det primære element i indsatsen. De to indsatser har også lignende formål, hvor det primært er ordlyden, som adskiller dem fra hinanden. UTUD 1’s formål er at styrke demokratiske kompetencer og stoppe unge for at identificere sig med antidemokratisk eller ekstremistisk retorik (Oxford Research, 2019, p. 5). UTUD 2’s formål er at fremme fællesskab, demokrati og forebygge fordomme, ved at skabe dialog hvor der er plads til alle holdninger (CFDP, 2025a, 2025b).

1.2.1 Ung-til-Ung Dialogforløb/UTUD 1

UTUD 1 kommer af en satspulje fra 2015 hvor midlerne var tiltænkt at skabe en række initiativer som havde til formål at forebygge radikaliserings og ekstremisme - selveste satspuljen blev skabt som en del af en handlingsplan fra 2014 (Oxford Research, 2019, p. 5). UTUD 1 indsatsens formål var at skabe dialog blandt unge (13 - 19 år), som skulle dyrke deres demokratiske kompetencer - hvor det endelige mål er at færre unge identificerer med antidemokratisk, intolerant eller ekstrem adfærd. For at opnå dette skulle indsatsen uddanne et hold af dialogskabere (Oxford Research, 2019, pp. 5 – 6; Ungdommens Røde Kors, 2017, p. 3).

Dialogskaberernes rolle var primært at facilitere undervisningen og skabe en konstruktiv dialog. Nogle af de kompetencer som de skulle have, og som de fik som en del af deres uddannelse, var blandt andet at være åben for andres synspunkter, have viden om hvordan dialog er med til at løse konflikter, og være i stand til at improvisere og håndtere konflikter. Yderligere var det vigtigt at de mødte deltagerne i øjenhøjde, så dialogskabernes alder var tæt på deltagernes, for at bedre kunne skabe en dialog mellem de unge og dialogskaberne (Ungdommens Røde Kors, 2017, p. 13, 16).

Indsatsen strækker sig over tre besøg fordelt på seks måneder og består af et grundmodul og to temamoduler. Til temamodulerne er der tre temaer som rekvirenten kan vælge imellem, hvor der er følgende temaer at vælge imellem; Demokrati og medborgerskab, Fordomme og forforståelser, og Fællesskaber (Ungdommens Røde Kors, 2017, pp. 22 – 23). I grundmodulet bliver deltagerne introduceret til principperne for dialog og hvilke spilleregler der er for de kommende undervisningssessioner. Dette involverer blandt andet at lære om forskellen mellem en (god) dialog og en (dårlig) diskussion, og lærer om, hvorfor dialog er en vigtig del af demokratiet (Ungdommens Røde Kors, 2017, pp. 24 – 27).

Temamodulet Demokrati og medborgerskab omhandler emner som medbestemmelse, rettigheder, og demokratiske værdier som ytrings- og religionsfrihed. Modulets har også til formål at få de unge til at være mere bevidste og selvkritiske overfor deres egne overbevisninger, samt at se sig selv som at være kompetente medlemmer af demokratiet (Ungdommens Røde Kors, 2017, pp. 30 – 35).

Temamodulet Fordomme og forforståelser omhandler de emner som er nævnt i titlen, men også hvordan man accepterer at man ikke altid er enig og at man skal kunne tale åbent og konstruktivt om fordomme og modstridende holdninger (Ungdommens Røde Kors, 2017, pp. 38 – 41).

Temamodulet Fællesskaber omhandler at de unge skal reflektere over de fællesskaber de er en del af, hvordan de kan være positive eller negative, hvordan man tilhører flere forskellige fællesskaber og hvordan man kan være en del af det samme fællesskab selvom man er forskellige (Ungdommens Røde Kors, 2017, pp. 43 – 48).

1.2.2 Ung-Til-Ung-Dialogskaber/UTUD 2

UTUD 2 kommer af en pulje fra 2024 hvor midlerne er tiltænkt til at udbrede ung-til-ung dialog, som skal have til formål at unge skal sige fra overfor antisemitisme og intolerance. Puljen kommer som en del af en handlingsplan mod antisemitisme fra 2022 og er målrettet unge i alderen 12 - 25 år. Til at opnå dette skal der etableres et hold af dialogskabere til at facilitere dialogmøder - meget ligesom UTUD 1 (CDE, 2024).

Indsatsen består af en workshop som er faciliteret af dialogskaberne, som er uddannet af CFDP. Workshoppens formål er at skabe en dialog med de unge om emner som demokrati, hadtale, intolerance, og åbenhed for andres holdninger. Workshopen gør brug af en række aktiviteter, blandt andet undervisningsoplæg, gruppe samtaler, og aktiviteter som skal få de unge til at dele og reflektere deres holdninger (CFDP, 2025a, 2025b). Et af de primære principper i workshopen er, at de unge skal turde at snakke om holdninger og fordomme, for at fremme respekt og åbenhed.

Udviklingen af indsatsen bygger på en teori af Martin Sjøen og Aarhus modellen. Sjøens teori er at man kan forebygge radikaliserings tidligt, eksempelvis i folkeskolen, ved at snakke om hårde og svære emner hvor at alle kan komme deres holdninger uden at blive afvist - dermed er dialogen en form for vaccine mod radikaliserings. Aarhus modellen, også kendt som 'Forebyggelse af radikaliserings og diskrimination i Aarhus', er en model som bygger på et princip at forebyggelse af radikaliserings kan inddeles i tre niveauer, som går fra makro- til mikroniveau - makroniveau indsatsen er med til at sikre at radikaliserings aldrig bliver et problem, mens at mikroniveau indsatsen er målrettet radikaliseret individer.

1.3 Formål for dette review

Udover at minde meget om hinanden, så har de to UTUD indsatsen, det tilfælles at der ikke bliver evalueret eller målt på effekten af dem, men kun om de har opnået de mål og forventninger som de respektive puljer har sat til dem. Evalueringen af UTUD 1 fokuserer på de aktiviteter der er blevet afholdt, dialogskabernes og målgruppens oplevelser med indsatsen - dataindsamlingen for evalueringen består primært af spørgeskemaer og få interviews (Oxford Research, 2019). Evalueringen af UTUD 2 er derimod kun fokuseret på

om deltagerne var tilfredse med indsatsen, samt en uformel evaluering af udførelsen af workshoppen lavet af dialogskaberne.

Der er dermed ingen måling om, om indsatserne opnår deres mål eller har en positiv effekt. Dette giver anledning til at spørge om, hvorvidt disse indsatser overhovedet virker. For selvom indsatserne giver et indtryk af at være veludført og tager udgangspunkt i veletableret teori, er det ikke et rimeligt bevis for at de er succesfulde i deres mål - og uden nogen måling af effekt er der kun gætteri tilbage.

Jeg ønsker derfor at undersøge om der er evidens for at indsatser som UTUD 1 og 2, er succesfulde i deres mål og har en positiv effekt i forhold til at nedbryde fordomme og forebygge tolerance - og om de reelt er med til at gøre en forskel på samfundet, eksempelvis ved at forebygge hadforbrydelser. Til at gøre dette vil jeg lave et systematisk review, hvor der vil blive indsamlet data fra tidligere studier og indsatser, som har været målrettet fordomme og hvor dialog har været den primære aktivitet. Med udgangspunkt i denne problemstilling, er dette reviews forskningsspørgsmål følgende:

Kan dialogbaserede indsatser nedbryde fordomme - og derigennem forebygge hadforbrydelser?

2. Teorier for fordomme og hadforbrydelser

2.1 Definition af fordomme

En af de mest kendte definitioner for fordomme er udarbejdet af Gordon Allport::

“an aversive or hostile attitude toward a person who belongs to a group, simply because he belongs to that group, and is therefore presumed to have the objectionable qualities ascribed to the group” - (Allport, 1954, p. 7).

Med andre ord så er fordomme negative følelser baseret på en generalisering, der ofte er ufleksibel og bygget på forkerte antagelser. Disse følelser kan så være rettet mod en gruppe eller et individ som tilhører den gruppe (Allport, 1954, pp. 8 – 9). Allport påpeger dog at der er forskel på om der er tale om fordomme eller det han kalder for over categorization, som er det at generalisere en gruppe baseret på enkle beviser, og simple misforståelser. Ifølge Allport kan man teste om der tale om en reel fordom ved at se om personen er villig til at 'rette' sin forkerte antagelse. En fordom, eller med andre ord en fordomsfuld person, vil aktivt modsætte sig ny viden der modbeviser den (Allport, 1954, p. 9).

Allports værk, 'The Nature of Prejudice', er cirka 70 år gammel og det vil derfor være rimeligt at tænke på dem som at være uddateret og om det ikke vil give mening at tage udgangspunkt i mere moderne teori. Men Allports værk ses af teoretikere og forskere inden for området, som at være en grundsten og bliver brugt af mange som en primær kilde (Dovidio et al., 2005, pp. 1 – 3). Dette skyldes, at hans teori både dækker over makro- og mikroniveauer, samt at han samlede mange forskellige felter og aspekter, eksempelvis psykologi, sociologi og historisk kontekst. Dog er hans værk ikke fri fra kritik, men i stedet for at direkte afvise eller modbevise ham, så bliver der ofte dækket de punkter som han selv overså eller videreudviklet på hans teorier i nye retninger (Brown, 1995; Dovidio et al., 2005, pp. 10 – 15; Gaertner et al., 1993; Jones, 1997; Pettigrew, 1998).

Eksempelvis lyder en anden definition for fordomme, Rubert Brown, at de bedst kan beskrives som at være følgende:

“The holding of derogatory social attitudes or cognitive beliefs, the expression of negative affect, or the display of hostile or discriminatory behaviour towards members of a group on account of their membership of that group” - (Brown, 1995, p. 8).

Selvom det minder meget om Allports definition, så er der en vigtig forskel, nemlig at der ikke er tale om forkerte eller irrationelle antagelser. Brown mener at ideen om at en holdning eller overbevisning kan være forkert, må betyde at der også er rigtige holdninger - noget som han påpeger kun er muligt hvis der er tale om noget som kan objektivt måles (Brown, 1995, p. 7). Noget de dog begge er enige om er, at det at danne fordomme er en naturlig ting. Det at kategorisere de oplevelser man har og de personer man møder, er et nødvendigt onde for at kunne navigere verden (Allport, 1954, pp. 20 – 20; Brown, 1995, pp. 41 – 42).

En sidste definition som er værd at inkludere er James M. Jones', som adskiller sig ved at inkludere positive holdninger, overbevisninger og følelser (Jones, 1997, p. 10). Denne definition er mere inkluderende og er mere passende i forhold til at få et mere neutralt billede af, hvad fordomme er - men som Allport selv påpeger så er fokuset typisk på de negative fordomme (Allport, 1954, pp. 6 – 7).

2.2 Hvad skaber fordomme

En vigtig pointe omkring fordomme ifølge Allport er at fordomme er en naturlig ting, at de er et nødvendigt 'onde' for at få omverdenen til at give mening. Processen, hvor man kategoriserer omverdenen, er en naturlig proces som man sjældent er opmærksom på. Dette er med til at gøre hverdagen nemmere, for som Allport beskriver det, vil det være for

besværligt at forholde sig til alting med et åbent sind. Dog så selvom man sparer tid og energi, så gør fordomme det svært at tage imod ny information og er uflexibel i sine overbevisninger (Allport, 1954, pp. 17 – 27). Men denne proces forklarer kun hvorfor man har fordomme, ikke hvordan de opstår eller hvad der er med til at forme dem. Overordnet set er der seks tilgange til at forklare hvordan fordomme opstår, som går fra makro niveau til mikroniveau. Allports beskrivelse af dem er meget generaliserende, og han påpeger at der typisk vælges en tilgang og derefter går i dybden med en bestemt faktor (Allport, 1954, pp. 206 – 207).

Historisk tilgang: Denne tilgang tager udgangspunkt i den historiske baggrund for en social konflikt. Eksempelvis er fordomme med afro-amerikaner et resultat af slaveriet og den efterfølgende lovgivning som gjorde afro-amerikaner til andenrangs borgere. Tilgangen kan bruges bredt, da man reelt set kan undersøge alt der er sket op til konflikten, fra sociale omvæltninger til økonomiske uligheder (Allport, 1954, pp. 208 – 211).

Sociokulturel tilgang: Denne tilgang tilhører ifølge Allport sociologer og antropologer, da den fokuserer på traditioner og etnocentrisme. Fordomme er et resultat af de værdier og statussymboler, som er en del af den dominerende kultur. Allport kommer med et eksempel på hvordan urbanisering og forbrugermindet gør at det at eje meget eller eje de rigtige ting giver en status og gør en til en 'god' person. Dermed bliver fattige og dem, som er økonomisk under en, set ned på - hvilket i en amerikansk kontekst typisk er afro-amerikanere og immigranter (Allport, 1954, pp. 211 – 213).

Situationel tilgang: Denne tilgang kan ses som den sociokulturelle tilgang, men uden den historiske baggrund - så et mere 'her-og-nu' fokus. Tanken er, at man i sin opvækst bliver påvirket af kulturen og forsøger at tilpasse sig den, men uden en historisk kontekst. Et eksempel vil være et barn og de ting som påvirker deres opvækst, hvor de føler et behov for at tilpasse sig normerne, men hvor de ikke forstår hvorfor disse normer eksisterer (Allport, 1954, pp. 213 – 214).

Psykodynamisk tilgang: Denne tilgang tager udgangspunkt i en række psykologiske præmisser. Den første præmis er at mennesker er naturligt fjendtlige og fordomme er et resultat af dette, som typisk opstår grundet en bekymring i forhold til materialistiske forskelle. Den anden præmis er at mennesker søger kærlighed og tryghed, men hvis man ikke opnår dette, oplever man frustration, som så aktiverer den førnævnte fjendtlighed. Den tredje præmis er at det kun er nogen personlighedstyper som bliver fordomsfulde (Allport, 1954, pp. 214 – 216).

Fænomenologisk tilgang: Denne tilgang fokuserer på hvordan en person reagerer eller oplever en situation - eller som Allport beskriver det: *"His response to the world conforms to his definition of the world."* - (Allport, 1954, p. 216). Tilgangen fokuserer dermed

på en persons opfattelse af verdenen, samt en samling af andre faktorer, som de historiske eller kulturelle (Allport, 1954, pp. 216 – 217).

Stimulus-objekt tilgang: Den sidste tilgang fokuserer på hvordan selveste målet for fordommene - altså medlemmer af den udgruppe som fordommene omhandler. Her kigger man på reelle forskelle mellem to grupper og hvordan disse kan forårsage fjendtlighed mellem grupperne. Allport refererer her til en teori, *earned reputation*, som omhandler hvordan fordomme typisk indeholder en lille grad af sandhed, men som bliver fordrejet eller proportioneret forkert (Allport, 1954, p. 217).

2.3 Motivation for hadforbrydelser

Fordomme kan komme til udtryk på en række forskellige måder i form af forskellige handlinger og adfærd. Hadforbrydelser og had motiveret kriminalitet er en måde, men der er andre måder at det kan udtrykkes. Allport lavede en skala over typer af fordomsfuld adfærd, hvor adfærden eskalerer i intensitet. Allport påpeger at skalaen ikke er matematisk og ikke kan bruges som et målingsinstrument, men i stedet bør bruges som et vejledende redskab. Dog er en vigtig pointe for skalaen at den er til for at visualisere, hvordan et 'højere' niveau typisk kræver at man er komfortabel i et 'lavere' niveau - dette er gældende både på individuelt plan, men også på et samfundsmæssigt plan. Allport henviser til hvordan Hitler brugte negativ tale (antilocution) til at høre det tyske folk mere komfortabel med den øget vold og det efterfølgende folkemord (Allport, 1954, pp. 14 – 15, 48 –65).

Antilocution: Nedladende tale og anden form for bagtaleri. Oftest foregår dette blandt andre ligesindede, så typisk ikke i offentligheden eller overfor den gruppe, som fordommen er rettet imod. Dette niveau er her, hvor de fleste bliver og ikke bevæger sig forbi. Eksempler på denne type af adfærd kan være nedladende jokes eller hadtale i lukkede fællesskaber.

Undvigen: Man undgår medlemmer af den gruppe ens fordom er rettet imod, endda til sådan en grad at det er til besvær for en selv. Man forsøger dog ingen (direkte) skade, da 'opgaven' at undgå den forhadte gruppe ligger udelukkende hos en selv. Eksempler på denne type adfærd kan være, at man ikke handler i en butik, hvor ejeren tilhører den forhadte gruppe.

Diskrimination: Man forsøger aktivt at ekskludere medlemmer af den forhadte gruppe og sørge for at de ikke har lige muligheder eller rettigheder. Dette kan eksempelvis være at nægte at ansætte dem, nægte dem at købe bolig i et område eller gøre at de ikke kan få adgang til diverse sociale privilegier. Segregering er et eksempel på institutionel diskrimination, som opretholdes af loven.

Fysisk vold: Personangreb, hærværk og trusler, er nogle eksempler på dette. En vigtig detalje er at dette anses af en højnet følelsesmæssig situation, som opstår på baggrund af lang række foregående faktorer - for at nævne nogle af dem i en ikke bestemt rækkefølge; indgruppen har været udsat fra et socialt pres, medlemmer af udgruppen er dehumaniseret til sådan en grad at de ikke ses som individer, og en provokerende hændelse har fundet sted.

Udryddelse: Lynching, massakre eller et af de mest kendte eksempler - Holocaust. Dette er ifølge Allport den mest ekstreme måde at fordomme kan voldeligt udtrykkes.

Med Allports teori og model, er det tydeligt at den primære motivation for hadforbrydelser er negative fordomme samt en tilvænning af 'mildere' former for hadefuld adfærd. Et aktuelt eksempel på dette kan findes i et studie af Bilewicz & Soral (2020). Her har de undersøgt hvordan at eksponering til hadefuld og nedværdigende sprogbrug, med andre ord hadtale, er med til at påvirke ens emotionelle respons og gøre at hadtale bliver mere normaliseret. Studiet fremsætter en teori, og tilsvarende model, at jo mere man bliver eksponeret for hadtale, jo mere tilbøjelig er man til at selv bruge hadtale. Modellen er lavet til at man får et binært svar, enten gør et individ brug af hadtale eller også gør de ikke. Der er to forhold som skal være til stede for at man IKKE bruger hadtale, et empatisk respons og konformitet til anti-diskriminatoriske normer (Bilewicz & Soral, 2020, pp. 18 – 19). Et empatisk respons er helt simpelt at man føler empati for udgruppen, og dermed også en mangel af foragt for udgruppen. De sociale normer er også med til at bestemme om man bruger hadtale, så selv om en person har et højt niveau af foragt for udgruppen og er villig til at bruge hadtale, så er samfundet normer med til at undertrykke det. Ligeledes er der også en række forhold som skal være til stede for at man bruger hadtale, radikaliserung og 'faux-pas' eller manglende viden. Radikaliserung er i dette tilfælde defineret som en kombination af et højt niveau af foragt og at af ens sociale netværk gør brug af hadtale eller at de sociale normer i ens netværk tillader hadtale. Med faux-pas eller manglende viden refereres der til tilfælde hvor en person ikke er i stand til at genkende hadtale og derfor kommer til at bruge hadtale ved et uheld. Studiet kalder også dette forhold for sensitivitet for hadtale (Bilewicz & Soral, 2020, pp. 19 – 20).

Til at teste denne model blev der lavet en computer simulation, som viste at over tid steg antallet af hadtale interaktioner, hvilket førte til at flere og flere personer brugte hadtale (Bilewicz & Soral, 2020, pp. 22 – 25). Modellen og simulationen af den understøtter Allports teori om, hvordan et samfund over tid bliver mere komfortabel med fordomsfuld adfærd.

3 Teorier for nedbrydelse af fordomme

3.1 Kontaktteori

Allports kontaktteori, omhandler hvordan at kontakt mellem grupper kan være til at nedbryde fordomme - denne teori, ligesom Allports definition af fordomme, har haft stor indflydelse på feltet inden for fordomme og intergruppekonflikter (Brown, 1995, p. 236; Dovidio et al., 2005). Teorien går ud på, at kontakt mellem grupper kan være med til at nedbryde fordomme, men kun hvis fire betingelser er opfyldt (Allport, 1954, pp. 280 – 281).

Lige status: Begge grupper skal have en ligeværdig position i den specifikke situation. Hvis en gruppe er dominerende eller opfattes som overlegen, kan kontakten snarere forstærke eksisterende fordomme end reducere dem. Allport bruger en arbejdsplads som et eksempel, hvor at i de tilfælde hvor afro-amerikaner som var lige med deres hvide kollegaer i forhold til job stilling, der havde de hvide kollegaer væsentlig mere positive holdninger end dem som arbejdede med afro-amerikaner som var under dem (Allport, 1954, pp. 274 – 276).

Fælles mål: Grupperne skal arbejde sammen mod et fælles mål, som de ikke kan opnå alene. Dette skaber en følelse af gensidig afhængighed og fremmer samarbejde frem for konkurrence. Allport påpeger dog, at det fælles mål skal strække sig over tid for at nedbrydelsen af fordomme kan finde sted. Her trækker Allport på en undersøgelse lavet af de amerikanske militær, som fandt at de kompagnier som både havde hvide og afro-amerikanske delinger, hvilket ikke var normen men var en nødvendighed grundet tab, var mere åbne for at have blandede kompagnier i fremtiden (Allport, 1954, pp. 276 – 277).

Institutionel støtte: Autoriteter, love eller sociale normer skal understøtte og fremme kontakten. Hvis kontakt mellem grupper er sanktioneret af samfundets institutioner, øges sandsynligheden for, at den fører til positiv forandring. Her bruger Allport fjernelsen af segregationens love i Amerika og hvordan amerikanske boligområder begyndte at ophæve regler for segregering, som et eksempel på hvordan at selvom personer er imod kontakten med en gruppe der ses ned på, så forbedres forholdet til udgruppen over tid - nemlig fordi at der er en autoritet som 'tvinger' dem til at omgås hinanden (Allport, 1954, pp. 268 – 274).

3.1.1 En ny fortolkning af kontaktteorien

I 1998 kom Thomas F. Pettigrew med en udvidelse på Allports kontaktteori, hvor han kommer med en mere kompleks forståelse af hvordan kontakt kan nedbryde fordomme (Pettigrew, 1998). Han anerkender at de fire betingelser i Allports teori er vigtige for at fordomme kan nedbrydes, men at det ikke nødvendigvis er nødvendigt at alle fire betingelser

er opfyldt - selvom hvis ingen af betingelserne er opfyldt så er der stor chance for at fordommene forværres (Pettigrew, 1998, pp. 68 – 69). Pettigrew mener dog, at der er fire problemer med kontaktteorien.

Selektionsbias: Pettigrew mener, at mange af studierne som måler kontakt, lider af selektionsbias, da fordomsfulde personer vil undgå kontakt med en udgruppe. Til at overkomme denne begrænsning foreslår han tre mulige løsninger; 1. skab en situation hvor deltagerne er tvunget til at deltage, eksempelvis militæret eller almen/lejligheds boliger. 2. gør brug af statistiske redskaber til at sammenligne data fra forskellige studier. 3. langvarige studier, dog påpeger Pettigrew at disse er sjældne (Pettigrew, 1998, p. 69).

Uspecifikke variabler: En potentiel risiko ved Allports teori er, at den bliver til en åben liste af betingelser, hvor man kan blive ved med at tilføje nye betingelser. Pettigrew refererer til en række studier som tester kontaktteorien, hvor de finder nye betingelser for optimal kontakt - eksempelvis fælles sprog, frivillig kontakt eller at grupperne ikke kan være for negativ stillet overfor hinanden. Grunden til dette er, at forskere muligvis blander rundt mellem faciliterende betingelser og essentielle betingelser (Pettigrew, 1998, pp. 69 – 70).

Manglende fokus på proces: Kontaktteorien siger intet om processer som ændrer holdninger og adfærd, i stedet er fokuset på hvad der skal til for at kontakt kan have en positiv ændring. Pettigrew mener at der bør være fokus på processerne, hvilket han vil gøre i sin udvidede teori (Pettigrew, 1998, p. 70).

Generalisering af effekt: Ligesom som med det ovenstående problem, så siger kontaktteorien intet om hvordan effekten kan generaliseres, eksempelvis i forhold til situationer, individer eller udgrupper som ikke er involveret i kontakten (Pettigrew, 1998, p. 70).

I forhold til processer i intergruppe kontakt kommer Pettigrew med fire processer for ændring af fordomme. Den første proces er 'læring om udgruppen', hvor at i mødet med udgruppen får man afkræftet stereotyper og forkert 'viden'. Dog er der forskning som viser at denne ændring kun sker hvis bestemte betingelser er opfyldt - men som udgangspunkt kan den nye viden være med til at forbedre holdninger og følelser. Den anden proces er 'ændring af adfærd', at individer ændrer deres adfærd i forhold til nye situationer, særligt hvis kontakten gentages. Den tredje proces er 'affektive bånd', udviklingen af positive relationer med medlemmer af udgruppen. Baseret på tidligere studier, kan det ses at de personer som har venskaber med medlemmer af udgrupper havde lavere niveau af fordomme. Den fjerde og sidste proces er 'indgruppe revurdering', hvor at mødet med udgruppen kan føre til at man revurdere den gruppe man selv tilhører - typisk bliver man mere kritisk for sin egen gruppe, hvor at normerne ikke nødvendigvis er universelle (Pettigrew, 1998, pp. 70 – 73).

Pettigrews nye, udvidede version af kontaktteorien adskiller sig fra den originale ved at se på kontakt som en længerevarende proces, hvor der er mulighed for at danne tætte relationer med medlemmer af den anden gruppe - i stedet for en checkliste af betingelser. Den 'nye' kontaktteori består af to grupper af betingelser, som er den primære indflydelse på om kontakten har en positiv effekt, og tre stadier af processen, hvor man kan forudsige den gradvise effekt af kontakten. Den ene gruppe af betingelser er essentielle og faciliterende faktorer, eksempelvis de fire betingelser fra Allports originale teori og nogle af de faktorer nævnt i delen om uspecifikke variabler. Den anden gruppe af betingelser er deltagernes erfaringer og personlighed, samt den overordnede samfunds situation (Pettigrew, 1998, pp. 75 – 77).

3.2 Rekategorisering og ligheder

En alternativ model til fordoms nedbrydning er Gaertner og Dovidios 'Common Ingroup Identity Model' (CIIM), som fokuserer på hvordan rekategorisering af grupper er med til at reducere fordomme (Gaertner et al., 1993). Modellen bygger på et princip om at fordomme og intergruppekonflikter kan reduceres ved at få medlemmer af to grupper til at se hinanden som medlemmer af den samme gruppe - fra en 'os mod dem' til en fælles 'vi'. Måden at dette gøres på er via samarbejdsaktiviteter og positiv kontakt (Gaertner et al., 1993, pp. 2 – 3). Yderligere bygger teorien på en ide om at bias er et resultat af kategorisering, som er det når mennesker kategoriserer sig selv og andre i grupper (indgruppe og udgruppe), og at bias ikke nødvendigvis skyldes at man har et negativt syn på udgruppen (fordomme) men at man vurdere indgruppen højere (Gaertner et al., 1993, pp. 3 – 4).

Denne tilgang er blevet afprøvet før, hvor målet har været af-kategorisering, hvor kontakten mellem grupper gør at man begynder at se medlemmer af udgruppen som individer (Dovidio & Gaertner, 1999, p. 103; Gaertner et al., 1993, p. 5). Formålet med CIIM er dog i stedet at der opstår en re-kategorisering, hvor man begynder at se medlemmer af en udgruppe som medlemmer af en fælles gruppe - eksempelvis i stedet for at kategorisere på race, 'sorte - hvide', så kategorisere man på noget man har tilfælles, eksempelvis nationalitet.

Modellen består af tre elementer, som der finder sted i en intergruppe kontakt situation; Kausale forhold og faktorer for kontakten, kategorisering af individer og medlemskab, og konsekvenser. Elementerne påvirker hinanden, så de kausale forhold påvirker hvordan individerne kategoriserer sig selv og medlemmer af udgruppen, hvilket påvirker konsekvenserne af kontakten (Gaertner et al., 1993, p. 8). Nogle eksempler på kausale

forhold og faktorer er: Gensidig afhængighed, eksempelvis i form af samarbejde eller et fælles mål, gruppe forskelle og ligheder, og den samfundsmæssige kontekst, eksempelvis hvorvidt der er normer som opfordrer til en lighed. I forhold til kategorisering er der tre typer, 'os', 'os-dem', og 'mig-dig', som henholdsvis repræsenterer re-kategorisering, kategorisering, og af-kategorisering. Konsekvenserne af kontakten kan være kognitive, følelsesmæssige, og/eller adfærdsmæssige (Pettigrew, 1998, pp. 8 – 10).

3.3 Tilgange til fordoms nedbrydning

Udover konkrete teorier om fordoms nedbrydelse, så er det også relevant at komme ind på Jones (1997) og hans redegørelse af de fire mest almindelige tilgange til fordomme og nedbrydelse af dem. Tilgangene adskiller sig fra hinanden i forhold til hvordan hvad/hvem som er skyld i fordommene - dette er så med til at bestemme hvor man skal lægge sit fokus for at løse fordoms problemet. Tilgangene har dog ikke direkte indflydelse på den praktiske udførelse af en fordom reducerende indsats. To indsatser kan gøre brug af to forskellige tilgange, men stadig bruge de samme aktiviteter eller elementer - selvom deres 'natur' nok vil være forskellige (Jones, 1997, pp. 301 – 302).

Den Frelsende tilgang: Denne tilgang fokuserer på den fordomsfulde person, og tager udgangspunkt i at en fordomsfuld person har nogle bestemte personlighedstræk eller tilhører en gruppe som ofte associeres med fordomme - et klassisk eksempel vil være hvide amerikanere. Som følge af dette er det primære mål i denne tilgang at konvertere, omvende eller redde fordomsfulde personer, så de bliver til ikke-fordomsfulde personer. Den mest almindelige metode, som dette foregår på, er via undervisning eller information. Jones kritiserer dog denne tilgang for ikke at tage højde for at fordomsfulde personer typisk ikke er åbne overfor nye synspunkter, så en informationskampagne vil have minimal effekt (Jones, 1997, pp. 302 – 303).

Den Afhjælpende tilgang: Denne tilgang fokuserer på målet for fordommene og antager at hvis deres status stiger, så vil de blive mere accepteret og de fjendtlige holdninger vil forsvinde. Dette kan være ved at sikre minoriteter eller grupper som oplever diskrimination bedre adgang til uddannelse eller jobs - eller på anden måde sikre dem en fair position i samfundet via lovgivning. Et eksempel på denne tilgang er borgerrettighedsbevægelsen i Amerika, som blandt andet havde til formål at give afroamerikanere de samme rettigheder som hvide amerikanere. Kritikken af denne tilgang er dog at dem som står for at sikre hjælpen, hvilket typisk er den dominerende gruppe, selv har fordomme som er med til at påvirke hjælpen. Så selvom nye tiltag og initiativer kan være

med til at forbedre situationen, så er det overordnede problem ikke løst - nemlig underliggende fordomme (Jones, 1997, pp. 303 – 304).

Den Farveblinde tilgang: Denne tilgang tager udgangspunkt i, at et individ kun skal vurderes i forhold til deres evner og personlighed. At man bør stræbe efter at skabe et samfund hvor at ting som race eller køn er irrelevant. Tanken bag tilgangen virker nobel og muligvis som den bedste tilgang til et fair samfund - men tilgangens verdenssyn stemmer dog ikke overens med virkeligheden og har dermed en del faldgruber. Jones påpeger at det stort set er umuligt ikke at have en vis form for bias og troen på at man er blind over for et individs karakteristika gør ironisk nok at man er mere sårbar for at blive påvirket af bias (Jones, 1997, pp. 305 – 306).

Den Transaktionelle tilgang: Den sidste tilgang tager udgangspunkt i mange af de samme elementer som de tre tidligere tilgange, så man kigger både på den fordomsfulde person, målet og den sociale kontekst. Yderligere kræver reduktionen af fordomme at man arbejder sammen for at nå i mål - tilgangen påpeger at man ikke selv kan nå i mål, da alle besidder et vist niveau af bias. Tilgangen antager dermed at den bedste måde at løse fordomme og sociale konflikter, hvor at fordomme fylder meget, er ved at de involverede parter sætter sig ned for at forhandle og samarbejde på en løsning. Kerneelementet er altså at man skaber en dialog, som skal ende i en form for kompromis, og at alle involverede deltager i processen. Jones kommer med et eksempel på hvordan denne tilgang kan bruges, i form af et skoleklasse-eksperiment. Eleverne i klassen skal løse en opgave, i dette forsøg er det et puslespil, hvor de hver især har fået en lille, men unik information og derfor er nødt til at arbejde sammen for at løse opgaven. Jones påpeger at der er tre mekanismer som kommer i spil i dette eksperiment, som også er de mekanismer som finder sted i Den Transaktionelle tilgang. De tre mekanismer er: Øget deltagelse, øget empati, og flere fælles træk mellem deltagerne (Jones, 1997, pp. 306 – 308).

4. Dialog som brobygning

I dette kapitel vil der blive gennemgået en teori som er med til at forklare hvordan dialog kan være med til at løse intergruppek konflikter og nedbryde fordomme - samt hvordan man skaber den mest optimale dialog. Teorien har ikke et bestemt navn og er arbejdet på af flere teoretikere, men kan opsummeres i begrebet 'Intergroup Dialogue' som dækker over både teori om dialog og en model for dialog (Schoem et al., 2001; Zúñiga et al., 2002; Zúñiga, 2003).

Intergroup dialogue er en struktureret og faciliteret samtale mellem medlemmer af forskellige sociale grupper. Målet med samtalen er at skabe forståelse og reducere fordomme samt at løse konkrete sociale problemer som de sociale grupper er involveret i (Zúñiga, 2003, p. 9). Intergroup dialogue opstod som et resultat af racemæssige stridigheder på Michigan Universitet, og er senere blevet udviklet til et nationalt program som findes blandt mange amerikanske universiteter. Selvom dialog programmerne varierer mellem universiteterne, så har de ofte det til fælles, at man mødes af flere omgange for at afholde dialogmøder. Møderne bliver styret af trænede facilitatorer som er medlemmer af de sociale grupper som deltager i dialogen - typisk er det to facilitatorer som repræsenterer hver deres gruppe (Zúñiga et al., 2002, p. 8; Zúñiga, 2003, p. 9).

Udover dialogen er der en række pædagogiske processer og kerneelementer i intergroup dialogue, som er med til at gøre denne form for kontakt unik (Zúñiga et al., 2002, p. 8; Zúñiga, 2003, p. 10).

Vedvarende kommunikation: Vedvarende samtaler gør, at man opfordres til at lytte og stille spørgsmål på tværs af gruppernes forskelle. Ved at kommunikationen mellem grupperne strækker sig over længere tid, gør det at interaktionen bevæger sig fra at være høflig og overfladisk, til at blive mere dyb og deltagerne tør tage chancer i forhold til at stille spørgsmål og udfordre den anden gruppes synspunkter - selv om der risiko for at komme til at fornærme den anden gruppe eller lave et faux pas (Zúñiga et al., 2002, pp. 8 – 9; Zúñiga, 2003, p. 10).

Social bevidsthed: Dialogmødet er med til at øge opmærksomheden på den sociale og politiske virkelighed, som står bag forskellen mellem grupperne og i visse tilfælde det anspændte forhold mellem grupperne. Processen i intergroup dialogue gør det muligt at sætte spørgsmålstejn ved og analysere den kontekst grupperne befinder sig i, samt at grupperne kan danne et fælles sprog (Zúñiga et al., 2002, p. 9; Zúñiga, 2003, pp. 10 – 11).

Brobygning: Med brobygning refereres der til den proces hvor deltagerne begynder at bygge bro på tværs af deres forskelle, og går fra at se hinanden som fremmede til at se hinanden som at have ting til fælles. Som en del af dialogmødet og interaktionen begynder deltagerne at udvikle empati og forståelse for hinanden og den måde at de ser verdenen - typisk ved at debattere og diskutere (Zúñiga et al., 2002, pp. 9 – 10; Zúñiga, 2003, pp. 11 – 12).

Et intergroup dialogue møde består typisk af fire trin, som både dækker over opsættelsen og udførelsen af dialogmødet. Selvom der kan være andre aktiviteter i dialogmødet, så er disse fire trin de vigtigste elementer i forhold til at facilitere de tre førnævnte processer (Zúñiga et al., 2002, p. 12; Zúñiga, 2003, p. 10).

Skabe et miljø for dialog: Det første trin er at skabe et fundament for ærlig dialog. Dette kan gøres ved at diskutere forventninger og bekymringer for dialogmødet, samt at aftale hvilke retningslinjer der skal være. I dette trin begynder deltagerne også at lære hinanden at kende, og de første relationer bliver dannet (Zúñiga et al., 2002, pp. 12 – 13; Zúñiga, 2003, p. 10).

Udforskning af forskelle og fælles oplevelser: Formålet med det andet trin er at udvikle et fælles sprog for, hvordan man snakker om social identitet og social uretfærdighed. Deltagerne udforsker fordomme, deler deres oplevelser med diskrimination og/eller privilegier (Zúñiga et al., 2002, pp. 13 – 14; Zúñiga, 2003, p. 11).

Udforskning af konflikter og diskussion af svære emner: Det tredje trin opfordrer til dialog om omstridte emner eller konflikter, som man ellers ikke vil gå i dybden med grundet deres kontroversielle natur. Her er facilitatorens rolle særlig vigtig, da de skal være med til at sikre at dialogen forløber fornuftigt, at dialogen bliver dybdegående og at der bliver stillet spørgsmål til hvad deltagerne føler eller har af oplevelser i forhold til det respektive emne (Zúñiga et al., 2002, pp. 11 – 12; Zúñiga, 2003, p. 14).

Fra dialog til handling: Det sidste trin i intergroup dialogue kan ses som et samlet resultat af de tre foregående trin, men hvor fokuset skifter fra dialog til handling. Deltagerne skal bruge de evner de har fået igennem dialogmødet til at udvikle handlingsplaner for en mere inklusiv fremtid (Zúñiga et al., 2002, p. 12; Zúñiga, 2003, pp. 14 – 15).

5. Fordoms forebyggelse i praksis

5.1 Udviklingen af diversity workshops Amerikanske universiteter

I 2000 blev der færdiggjort et studie om brugen af 'diversity workshops', hvad man bedst kan oversætte til at være fordoms reducerende- eller anti-bias workshops, blandt amerikanske colleges og universiteter, i tidsperioden 1996 til 1997 (McCauley et al., 2000). Studiet blev udført via telefoninterview og adspurgte institutioner, hvoraf 81% havde gjort brug af diversity workshops og 70% havde gjort brug af dem inden for den valgte tidsperiode. Som en del af undersøgelsen bliver institutionerne spurgt ind til workshoppenes karakteristika, fordelt på atten spørgsmål (McCauley et al., 2000). Nogle af spørgsmålene omhandler, hvem der bliver tilbudt at deltage i workshoppen, mens andre spørgsmål handler om hvilke aktiviteter der bliver brugt og hvad fokuset er for workshoppen.

Studiet fandt, at næsten alle universiteterne (95%) tilbød workshops til de studerende, men kun halvdelen (54% - 55%) tilbød workshops til de ansatte. Brugen af workshops er relativ ny, da næsten alle universiteterne (93%) indførte dem efter 1986. Af workshops aktiviteter blev der overordnet gjort brug af mere end en aktivitet, hvor at nogen aktiviteter tydeligt var mere populære end andre. Her de fem mest brugte aktiviteter: 92% gjorde brug af deling af oplevelser af bias eller diskrimination, 87% gjorde brug af gruppeaktiviteter hvor der blev udforsket etniske forskelle, 86% uddelte læsnings materiale, 82% arrangerede møder og kontakt med minoriteter, og 75% gjorde brug af forelæsning. En form for aktivitet som der næsten ikke blev brugt var computer baseret læring, hvor kun 9% af universiteterne gjorde brug af denne aktivitet - hvilket nok kan forklares med at computere muligvis ikke var så udbredte (McCauley et al., 2000). Dog fik forskerne et indtryk af, at respondenterne havde en tendens med at svare ja til spørgsmålene i forhold til aktiviteterne i workshoppen. Til at kontrollere dette tilføjede forskerne to aktiviteter som de selv aldrig havde hørt om før, hvor cirka 13% - 15% af respondenterne svarede at de gjorde brug af denne aktivitet. Dermed bør de førnævnte resultater over brugen af aktiviteter reduceres med 15% ifølge forskerne (McCauley et al., 2000).

I forhold til hvad workshoppen fokuserer på, var de mest typiske emner race relateret, da de tre hyppigste (89%, 82% og 80%) emner og det femte hyppigste emne (72%) relaterede til race eller etnicitet. Det fjerde hyppigste emne (77%) var i forhold til seksualitet. Det mindst hyppige emne var om kultur (28%). I forhold til evaluering af workshoppene gjorde 81% brug af evaluering lige efter endt workshop, men kun 33% gjorde brug af en opfølgende evaluering i ugerne efter deltagelse i workshop. Ingen af institutionerne målte på nogen effekt i forhold til ændring af adfærd eller holdninger i evalueringerne. Yderligere svarede over halvdelen (56%) af respondenterne at de ikke oplevede nogen ændring hos deres institution som et resultat af at afholde workshops - 42% af respondenterne svarede dog at de oplevede en positiv ændring og kun 2% svarede at de oplevede en negativ ændring (McCauley et al., 2000).

Studiet konkluderer at diversity workshops er en ting som er kommet for at blive, og at der inden for det seneste årti (af studiet) er sket en nærmest eksplosiv vækst i antallet af workshops blandt amerikanske universiteter. Dog er studiet overrasket over det faktum at der bliver brugt store mængder af ressourcer på noget som der ikke er nogen empiriske beviser har den ønskede effekt - andet end at deltagerne overordnet virker tilfredse med at deltage (McCauley et al., 2000).

En lignende undersøgelse, i form af et systematisk review fra 2017, hvor at der blev redegjort for 'anti-racist moral education'. Reviewet kigger på perioden 2000 til 2015 og kigger på artikler som omhandler antiracistisk undervisning. Reviewet fokuserer på en række elementer fra de fundne artikler; definitionen af antiracistisk undervisning, målet for undervisningen, metoden bruge i undervisningen, og det teoretiske grundlag for undervisningen (Lynch et al., 2017, p. 132).

Reviewet fandt, at størstedelen af forskningen fandt sted i højere uddannelsesinstitutioner som universiteter. Yderligere så fokuserer størstedelen af artiklerne på modstanden fra hvide studenter og de ansatte, i forhold til antiracistisk undervisning (Lynch et al., 2017, p. 134).

For de inkluderede artikler er der en generel definition af antiracistisk undervisning, som er at der er tale om politiserede pædagogisk tilgang, som omhandler at konfrontere strukturel undertrykkelse. Som en del af denne definition er der tre fælles mål for undervisningen: Identificer eller synliggør systematisk undertrykkelse, udfordre benægtelse af at man er medskyldig i denne undertrykkelse, og forandring af strukturel ulighed (Lynch et al., 2017, pp. 134 – 135).

Af de artikler som reviewet fandt var der kun 44% som gjorde det klart hvilke aktiviteter der blev brugt i undervisningen. Af disse gjorde 63% brug af 'tavle-undervisning' med et fokus på den individuelle student. Typisk var dette en form for læsning af en tekst efterfulgt af en skriftlig refleksion (Lynch et al., 2017, p. 136). Reviewet påpeger at denne metode har svært med leve op til de mål der er sat for undervisningen, da der ikke bliver arbejdet med ledelsen eller strukturelle elementer.

Blandt artiklerne kunne der identificeres to teoretiske grundlag med et vist overlap; en af 'critical pedagogy' og en af 'poststructuralism'. I det første grundlag bliver trukket på teoretikere som Paulo Freire, Henry Giroux og Bell Hooks. I det andet grundlag bliver der trukket på teoretikere som Judith Butler, Michel Foucault og Vivienne Burr (Lynch et al., 2017, pp. 136 – 137).

5.2 Effekten af anti-racisme workshops og undervisning

Bowman et al. (2016) undersøger, om deltagelse i 'racial/cultural awareness workshops', bedst oversat til mangfoldigheds workshops, har en langsigtet effekt på 'civic engagement', en persons engagement i samfundsproblemer, seks år efter (Bowman et al., 2016, p. 1556). Disse workshops har tidligere vist sig at fremme intergruppe relationer og mindske fordomme blandt studerende. Studiet anvender data fra Cooperative Institutional Research Program (CIRP) og følger 8.634 deltagere fra 229 institutioner fra 1994 til 2004 (Bowman et al., 2016, p. 1564). Ved at bruge Propensity Score Matching (PSM) forsøger forskerne at

kontrollere for selvseleksion og dermed sikre, at forskellene mellem deltagere og ikke-deltagere i workshops ikke skyldes underliggende karakteristika (Bowman et al., 2016, p. 1570).

Resultaterne fra studiet viser, at deltagelse i disse workshops er tydeligt forbundet med øget civic engagement (Bowman et al., 2016, p. 1573). Deltagere i workshops var mere tilbøjelige til at deltage i frivilligt arbejde, donere penge til velgørenhed og tage lederroller i deres lokalsamfund. De var også mere engagerede i at diskutere racemæssige spørgsmål og socialisere med personer fra andre etniske grupper. Samtidig viste de en større forståelse for social ulighed og en stærkere tro på deres evne til at skabe forandring (Bowman et al., 2016, pp. 1575 – 1576).

En af de mere overraskende konklusioner i studiet er, at selv kortvarige workshops kan have en vedvarende effekt på deltagernes sociale og politiske engagement. Effekterne var konsistente på tværs af køn, race og institutionstype, hvilket tyder på, at workshops kan have en bred anvendelighed (Bowman et al., 2016, pp. 1578 – 1579). Studiet udfordrer dermed forestillingen om, at workshops blot har en midlertidig effekt, og argumenterer i stedet for, at de kan fungere som et første skridt mod større engagement i samfundsmæssige spørgsmål. Samlet set peger studiet på, at mangfoldigheds workshops er et brugbart redskab, med langvarig effekt (Bowman et al., 2016, pp. 1580 – 1581).

6. Hadforbrydelser forklaret fra et kriminologisk perspektiv

6.1 Hvordan adskiller hadforbrydelser sig fra ikke-hadforbrydelser

I et af de tidligere kapitler blev der redegjort for hvordan hadforbrydelser defineres i dansk lovgivning, hvor det kan opsummeres som at enten være en forbrydelse som er motiveret af had eller udbredelsen af hadtale. De to definitioner stemmer overens med Allports beskrivelse af de forskellige måder på hvordan fordomme kommer til udtryk, da de kan ses som henholdsvis eksempler på vold og antilocution. Men er det rimeligt at antage at det der får en person til at begå en hadforbrydelse, er et tilstrækkeligt niveau af had - eller kan hadforbrydelser forklares med kriminologiske teorier.

Dette spørgsmål er blevet udforsket af andre forskere, som har undersøgt de underliggende mekanismer som der er for hadforbrydelser (Dancygier et al., 2010; Hall,

2013; Iganski & Levin, 2015). Men før at der bliver redegjort for deres perspektiver, skal der først findes en mere generel definition af hadforbrydelser. Problemet med de to tidligere definitioner er, at de tager udgangspunkt i dansk lovgivning og kan derfor ikke bruges som en generaliserende definition, da andre landes juridiske definition af hadforbrydelser muligvis ikke er den samme som den danske.

En af udfordringerne ved begrebet 'hadforbrydelser' er, at det kan dække meget bredt, da det kan inkludere alt fra mindre fornærmelser til voldelige handlinger (Dancygier et al., 2010, p. 295; Schweppe, 2021, p. 1). En anden måde at se på hadforbrydelser er at det er en social konstruktion og dermed kan have flere forskellige definitioner, afhængigt af hvem der definerer det (Chakraborti, 2015, p. 1742). Yderligere så selv om man tager udgangspunkt i motivationen for forbrydelsen, ligesom i den danske straffelovs definition, så opstår der et problem i at bevise at motivet er baseret på had rettet mod offeret (Dancygier et al., 2010, pp. 296 – 297).

Der er dog forsøg på at lave en generel definition af begrebet 'hadforbrydelse', hvor der særligt er to definitioner som har haft stor indflydelse (Chakraborti, 2015; Farrell & Lockwood, 2023; Schweppe, 2021). Den første definition er udarbejdet af 'The Office for Democratic Institutions and Human Rights' (ODIHR), som er lavet som en vejledende definition til europæiske nationer (Chakraborti, 2015, p. 1741; Schweppe, 2021, p. 3). ODIHR definerer hadforbrydelser som at være enhver form for kriminel handling hvor at motivet er påvirket af bias - sagt på en anden måde så er det en kriminel handling hvor at offeret er udvalgt på baggrund af deres tilhørsforhold til en beskyttet gruppe, eksempelvis race eller religion (Chakraborti, 2015, p. 1741). Denne definition stemmer meget overens med den danske definition, men der er en vigtig pointe i ODIHR definitionen - nemlig at had ikke behøver at være den primære drivkraft for forbrydelsen, men det at offeret bliver udvalgt på deres tilhørsforhold er nok til at gøre det til en hadforbrydelse.

Den anden definition er udarbejdet af Barbara Perry og er af en mere akademisk natur end den foregående definition. Perrys definition ser på hadforbrydelser som en form intimidering af marginaliseret grupper, både som en del men også for at opretholde en ulige magtdynamik (Chakraborti, 2015, pp. 1742 – 1743; Farrell & Lockwood, 2023, pp. 113 – 114; Schweppe, 2021, pp. 4 – 5). Magt dynamikken kan både være reel eller forestillet, men uanset så ses offerets gruppe for at være underlegen, mens gerningspersonens gruppe ses som at være overlegen. Dermed er hadforbrydelser en måde til at minde den ramte gruppe om deres underlegenhed og sprede frygt. Dermed rammer hadforbrydelser ikke kun det respektive offer, men også den gruppe de tilhører.

Så ud fra de to definitioner kan man lave en samlet definition hvor at en hadforbrydelse enten; er en 'almindelig' forbrydelse hvor at offeret er udvalgt på baggrund af deres identitet og/eller tilhørsforhold til en gruppe, eller er en handling som har til formål at undertrykke og/eller intimidere en gruppe. Men motiver er ikke nok til at forklare, hvorfor nogen begår hadforbrydelser, mens andre ikke gør. Der er dog mange potentielle teorier inden for kriminologi, som kan være med til at forklare hadforbrydelser (Dancygier et al., 2010, pp. 294 – 308; Hall, 2013, pp. 98 – 122). Da der er en del mulige teorier og tilgange at tage udgangspunkt i, vil der blive trukket på elementer fra Allport til at udvælge kriminologiske teorier som kan forklarer hadforbrydelser.

Allport beskriver en personlighedstype, 'The Prejudiced Personality', som er mere tilbøjelig til at være fordomsfuld end andre (Allport, 1954, p. 395). Denne personlighedstype kendetegnes på en række træk, som blandt andet omhandler usikkerhed, behov for struktur, tiltro til autoriteter og en overbevisning om, at verden kan inddeles i rigtigt og forkert (Allport, 1954, pp. 397 – 407; Dovidio et al., 2005, pp. 395 – 397). Allports personlighedstype er ikke med til at forklare hadforbrydelser, men den giver anledning til at tage udgangspunkt i kriminologiske teorier som omhandler psykologi og adfærdstræk (Dancygier et al., 2010, pp. 298 – 299; Hall, 2013, p. 100).

Yderligere beskriver Allport, hvordan kultur og opvækst kan være med til at man udvikler fordomme (Allport, 1954, p. 285, 312). Allport beskriver hvordan man tilpasser sig en fordomsfuld kultur for at blive accepteret - en naturlig ting at gøre, særligt når man er barn, men som gør at man internaliserer fordomme man muligvis ikke selv ville have udviklet (Allport, 1954, pp. 286 – 294). En måde hvorpå man kan tilegne sig fordomme, ifølge Allport, er via konditionering og læring. Allport kommer med en række eksempler på personer som i deres barndom har fået fortalt at bestemte grupper eksempelvis er farlige, beskidte eller på anden måde dårlige. Over tid adopterer personerne disse holdninger/fordomme som deres egne og danner grundlaget for bias mod de respektive grupper (Cullen et al., 2022, pp. 30 – 31; Sutherland, 1939, pp. 51 – 54). Denne forklaring for hvordan man tilegner sig fordomme minder om de kriminologiske teorier som ser på kriminalitet som noget man tillærer sig - det samme er muligvis gældende for hadforbrydelser (Hall, 2013, pp. 113 – 115).

6.2 Personligheder med kriminel tilbøjelighed

En af de første teorier der ser på kriminalitet som at være forudbestemt, er udarbejdet af Cesare Lombroso, hvor hans teori går på at kriminelle individer er et resultat af arv og at de kan genkendes på en række bestemte fysiske træk (Cullen et al., 2022, pp. 30 – 31;

Sutherland, 1939, pp. 51 – 54). Men ideen om at man kan forudsige om en person bliver kriminel, ud fra en række bestemte karaktertræk, eksisterer stadigvæk - dog i stedet for at fokusere på arv og fysiske træk, er fokuset flyttet til personlighedstræk og biologiske markører (Cullen et al., 2022, pp. 511 – 520).

I forhold til særlige personlighedstræk og psykologien bag kriminalitet, har der været flere forsøg på at skabe en teori for at måle om en person har tilbøjelighed til kriminalitet (Caspi et al., 1994, pp. 164 – 165; Ramírez et al., 2025, pp. 520 – 521). En af disse teorier er udarbejdet af Hans Eysenck, hvori man kan forudsige om et individ bliver kriminel ved at måle på tre personligheds markører - extroversion (E), neuroticisme (N) og psykoticisme (P) (Eysenck, 1977, pp. 56 – 61). Extroversion er hvor udadvendt en person er og hvorvidt de nyder at deltage i sociale aktiviteter - men en person som scorer højt på extroversion vil også være urolige, udadreagerende og impulsive (Eysenck, 1977, pp. 50 – 52). Individer som scorer højt på neuroticisme oplever højere niveau af stress og angst, og er generelt mere emotionelt ustabile, samt mere tilbøjelige til at se negativt på situationer (Eysenck, 1977, pp. 53 – 54). Psykoticisme er hvor tilbøjelig man er til at lide et psykotisk brud, både store og små, samt ens niveau af aggression og fjendtlighed (Eysenck, 1977, pp. 56 – 58). Kriminelle individer har typisk en høj score på disse tre parametre, dog kan der være typer af kriminelle som scorer anderledes (Eysenck, 1977, pp. 59 – 61).

Selvom disse deterministiske kriminologiske teorier har mødt modstand igennem tiden, så er der evidens for at kriminelle har bestemte personlighedstræk. I to studier, udført af Caspi et al. (1994), undersøges henholdsvis en gruppe af 18-årige fra New Zealand og en gruppe af 12 - 13-årige fra Pittsburgh - det er værd at nævne at der bliver brugt to forskellige måleredskaber i de to studier (Caspi et al., 1994). I det første studie bliver der brugt en modificeret variant af 'Multidimensional Personality Questionnaire', som måler på ti forskellige personlighedstræk, som kan inddeles i tre kategorier -kontrol, negative følelser, og positive følelser (Caspi et al., 1994, pp. 169 – 171). Studiet fandt, at et højt niveau af kontrol negativt korrelerede med kriminalitet, hvorimod et højt niveau af negative følelser positivt korrelerede med kriminalitet (Caspi et al., 1994, pp. 176 – 180). I det andet studie blev der brugt en mere tilgængelig version af 'California Child Q-sort', som også kan bruges til at måle på de samme overordnede kategorier som måleredskabet fra det første studie (Caspi et al., 1994, pp. 182 – 183). Det andet studies resultater stemte overens med det første studie - hvilket giver en overordnet konklusion om at man ved at måle på kontrol og negative følelser kan forudsige om et barn bliver kriminel når de bliver ældre (Caspi et al., 1994, pp. 185 – 186, 188 – 189).

I et mere aktuelt studie af Ramírez et al. (2025) blev der undersøgt, hvilke forskelle der er mellem individer som begår hadforbrydelser og individer som begår forbrydelser der ikke er motiveret af bias. Studiet fokuserer på, om der er sociodemografiske og psykologiske forskelle mellem de to former for kriminelle (Ramírez et al., 2025, p. 521). Til dette bruger studiet seks forskellige måleredskaber, som dækker over blandt andet aggression, fordomme og overbevisninger om ligeværdighed. Yderligere blev deltagerne spurgt indtil deres jobsituation, om de boede med deres forældre, og om de var involverede i bander (Ramírez et al., 2025, pp. 523 – 524). I forhold til personlighedstræk så fandt studiet, at individer som havde begået hadforbrydelser var mere aggressive, både reaktivt og proaktivt, og scorede højere i forhold til 'social dominance orientation', hvilket indikerer en tendens til at acceptere og ønske hierarkiske relationer mellem sociale grupper (Ramírez et al., 2025, pp. 525 – 526).

6.3 Tillæring af kriminalitet

Ideen om at kriminalitet er noget som tillæres, ligesom så mange andre ting i livet, blev først fremlagt af Edwin Sutherland tilbage i 1930'erne - dog blev en mere konkret teori først fremstillet 30 år efter (Cullen et al., 2022, p. 79; Sutherland, 1939; Sutherland & Cressey, 1960). Sutherlands teori, 'A Theory of Differential Association', består af ni punkter som beskriver processen for hvordan et individ bliver kriminel. Kort opsummeret så foregår læringen af kriminalitet primært i nære, personlige grupper, som f.eks. familie eller venner. Her tilegner individets sig teknikker til at begå kriminalitet og motiverne som retfærdiggøre kriminelle handlinger. Et centralt element i teorien er, at man bliver kriminel, hvis man oftere er i kontakt med holdninger og værdier, der favoriserer kriminalitet, end de holdninger som favoriserer lovlighed (Sutherland & Cressey, 1960, pp. 90 – 92).

Efter Sutherlands teori kom Ronald Akers med en videreudvikling, 'A Social Learning Theory', hvor han raffinerede og modificerede den originale teori (Akers, 1994; Cullen et al., 2022, p. 101; Jennings & Akers, 2019, pp. 114 – 115; Sellers et al., 2012, pp. 65 – 67). Indledende kom Akers, i samarbejde med Robert Burgess, med syv revideret punkter i processen for hvordan et individ bliver kriminel - de primære pointer fra Sutherlands teori forbliver, men omformuleret til at være nemmere at forstå og operationalisere (Sellers et al., 2012, pp. 65 – 69, 83).

Senere hen udviklede Akers en ny teori inden for social læringsteori, med en tilsvarende ny model som også inkluderer individets baggrund og den sociale struktur om individet (Akers, 1994, p. 107; Cullen et al., 2022, p. 101; Jennings & Akers, 2019). Akers nye teori bygger på

fire primære mekanismer: Differentiel association, Definitioner, Differentiel forstærkning, og Imitation (Akers, 1994, pp. 103 – 105).

Differentiel association er den proces hvori man bliver eksponeret til normative definitioner og værdier, som så kan være pro-kriminelle eller anti-kriminelle. Processen finder sted i forskellige grupper, og kan være ens primære relationer eller ens sekundære relationer. Associationen kan også forstærkes i forhold til frekvensen og varigheden (Akers, 1994, p. 103; Jennings & Akers, 2019, pp. 115 – 116).

Definitioner er ens værdier og den måde man fortolker en situation eller handling. Der skelnes mellem generelle og specifikke definitioner. Generelle definitioner dækker bredt, som for eksempel at man skal hjælpe andre eller at man ikke kan stole på andres hjælp. Specifikke definitioner dækker over en specifik situation eller handling, og kan være modstridende med ens generelle definitioner. Eksempelvis kan det være, at man donerer til velgørenhed, men at man samtidig ikke giver penge til en hjemløs (Akers, 1994, pp. 103 – 104; Jennings & Akers, 2019, pp. 116 – 117).

Differentiel forstærkning er ens forventning til de belønninger eller straffe der følger ens opførsel. Jo oftere og jo større belønningen er, jo mere tilbøjelig er man i at gentage sig, og det samme er gældende med straf (Akers, 1994, pp. 104 – 105; Jennings & Akers, 2019, pp. 117 – 118).

Imitation refererer til adfærd, som skyldes at man har observeret lignende adfærd, eller konsekvenserne af en bestemt adfærd. Chancen for imitation stiger i forhold til relationen til den observerede, eksempelvis at man har større chance for at imitere sine forældre end en fremmed (Akers, 1994, p. 105; Jennings & Akers, 2019, p. 118).

Et eksempel på hvordan social læringsteori kan være med til at forklare, hvorfor at nogen begår hadforbrydelser, kan findes i en artikel af Mills et al. (2021). Artiklen undersøger, hvordan sociale læringsteorier kan bruges til at forklare radikaliserings og hadforbrydelser – både offline og online (Mills et al., 2021, p. 701). Artikel refererer blandt andet til Sutherland og Akers, hvor de argumenterer for at kriminalitet læres gennem tætte relationer, hvor individer adopterer normer og teknikker for afvigende adfærd (Mills et al., 2021, pp. 703 – 704). Undersøgelsen baseres på kvalitative casestudier af fire personer fra USA, to jihadistiske og to højreekstreme gerningsmænd, hvoraf nogle begik hadforbrydelser og andre terror (Mills et al., 2021, pp. 704 – 705). Artiklen fandt blandt andet, at for alle fire cases var der bevis for social læring af de radikale og hadefulde ideologier. For nogle af individerne fandt denne proces sted offline, eksempelvis i et religiøst fællesskab, og for andre foregik processen online, hvor de engagerede i ekstreme fællesskaber (Mills et al., 2021, pp. 723 – 724).

7. Metodisk grundlag for reviewet

Metoden for dette review tager udgangspunkt i Cochranes guide til systematiske reviews (Higgins, Julian et al., 2024). Derudover bliver der også trukket på en række andre guides og vejledninger til hvordan et systematisk review udføres, heriblandt PRISMA checklist for systematiske reviews (Ahn & Kang, 2018; Charles Sturt University, 2024; Cherry et al., 2023; CQuniversity Library, 2021; CRD, 2009; Petticrew, 2006; PRISMA, 2020). Dette er gjort med øje for at sikre kvaliteten af dette review og for at sikre gennemsigtighed i dataindsamlingen.

7.1 Operationalisering af begreber

Dette review gør brug af en række begreber, som spiller en primær rolle i udførelsen af dette review. For at sikre gennemsigtighed og en fælles forståelse når begreberne bliver anvendt, vil begreberne blive operationaliseret i det følgende afsnit.

Det første kernebegreb for dette review er 'Fordomme'. Begrebet defineres ud fra en kombination af de foregående teorier om fordomme (Allport, 1954; Brown, 1995; Jones, 1972) , dog mere forsimplet: *Fordomme er positive eller negative holdninger, følelser eller opfattelser af en social identitets gruppe*. Denne definition skal ses som en overordnet forståelse af begrebet, men der er yderligere en række relaterede begreber som er inkluderet under 'Fordomme'. Heri blandt er det særligt begreber som bias, stereotyper, intolerance og "fobier". Disse begreber er inkluderet under et fælles begreb for at gøre det klart hvor bred en definition kernebegrebet dækker over. Dette er primært i forhold til artikel kriterier, søgnings strategi og udvælgelse af artikler, alt sammen noget som der vil blive dækket i senere afsnit.

Bias ses som en ubevidst form for fordomsfuld adfærd, i relation til Allports skala for fordomsfuld adfærd ville det være et niveau før antilocution. Stereotyper ses som at være en samling af flere fordomme rettet mod den samme gruppe. Intolerance ses også som at være en form for fordomsfuld adfærd, der er en kombination af antilocution og undvigelse - igen i relation til Allports skala. Med 'fobier' refereres der til begreber som homofobi eller islamofobi, begreber som dækker over fordomme og fordomsfuld adfærd rettet mod en bestemt gruppe.

Det andet kernebegreb er 'Indsats'. Begrebet defineres som; *enhver form for målrettet behandling, indgreb eller påvirkning*. Denne definition tager ikke udgangspunkt i nogen bestemt teori, men tager i stedet udgangspunkt i at være et paraplybegreb for andre begreber. Nogle eksempler på de begreber som 'Indsats' dækker over er; Initiativer,

projekter, kampagner, workshops eller eksperimenter/forsøg. Det primære formål med dette kernebegreb er at undgå forvirring, ved at bruge det samme begreb igennem hele reviewet.

Det tredje og sidste kernebegreb er 'Dialogbaseret indsats'. Begrebet defineres som; *en indsats hvor dialog eller en faciliteret samtale er det primære element*. Her bliver der trukket på teorien om intergroup dialogue, hvor dialog bruges til at skabe forståelse mellem to grupper (Zúñiga et al., 2002; Zúñiga, 2003). Med faciliteret samtale er der tale om samtaler eller dialog hvor der er et element af struktur, eksempelvis i form af for udvalgte emner eller hvor der er en facilitator til stede, som styrer samtalen. Det er dog værd at påpege at en dialogbaseret indsats ikke behøver at trække på teori eller gøre brug af bestemte teknikker, som eksempelvis Zúñiga - så længe at dialog er det primære element klassificeres en indsats som at være dialogbaseret.

7.2 Systematisk review

Et systematisk review er en form for litteraturreview, hvoraf der findes flere varianter. Et litteraturreview er som udgangspunkt en metode, hvor man indsamler litteratur inden for et bestemt område, for at danne sig et form for overblik. De mest udbredte former for litteraturreview er; traditionelle (også kaldet narrative) review, scoping review, rapid review og systematisk review (Charles Sturt University, 2024; Grant & Booth, 2009).

Et systematisk review tager typisk udgangspunkt i et forskningsspørgsmål eller problemformulering, som det forsøger at besvare ved at syntetisere resultaterne fra studier, som er udvalgt ud fra en række kriterier. Et systematisk review kendetegnes ved at have en klar metode for hvordan at studiers udvælges, hvordan at de vurderes og hvordan at resultaterne analyseres (Grant & Booth, 2009; Higgins et al., 2024; Petticrew, 2006). Et systematisk review kan derfor løst deles op i fem dele; kriterier, søgning, selektion, kvalitetsvurdering og syntetisering. Typisk vil der være flere dele til stede i et review, eksempelvis en forklaring af hvorfor man undersøger det valgte område eller en diskussion af ens resultater, men som udgangspunkt er det disse fem dele, som gør at et review kan anses for at være systematisk.

Til fælles for de fem førnævnte dele er at der skal være en klar redegørelse for ens metode, altså hvad man har gjort og hvorfor man har valgt at gøre det. En af de første ting man gør i sit review, er at definere de kriterier man har for hvilke studier der skal inkluderes i ens review. Ens kriterier kan dække over ens målgruppe, hvilken slags behandling eller indsats der skal måles eller metoden for studiet. Disse kriterier tager udgangspunkt i ens

forskningsspørgsmål og er med til at indsnævre og afgrænse reviewet (Higgins et al., 2024, p. 3).

For ens søgning kræves der typisk en redegørelse for de databaser man gør brug af og ens søgestrategi. En søgestrategi dækker over de filtre man bruger i sin søgning og de søgeord eller søgestrengene man bruger. Disse tager som nævnt udgangspunkt i ens kriterier. Grunden til at man redegør for hvordan man har foretaget sin søgning, er for at andre kan reproducere ens søgning og for at bibeholde gennemsigtigheden af ens review (Higgins et al., 2024, pp. 4.3 – 4.5).

Efter ens søgning skal man udvælge de studier som der bliver brugt i ens review. Her er det en god ide at gøre brug af et digitalt redskab til at holde overblik. Typisk foregår selektionsprocessen i flere faser hvor der gradvist bliver brugt strammere krav til studierne - processen kan sammenlignes med et vandfilter hvor filtrene bliver finere og finere. Igen tager man udgangspunkt i de tidligere fastsatte kriterier og ligesom for ens søgning, skal der redegøres for hvorfor studier bliver valgt fra eller til (Higgins et al., 2024, p. 4.6).

Når studierne er udvalgt, skal man vurdere studiernes risiko for bias, altså om de resultater studiet fremlægger er pålidelige. Grunden til dette er for at vurdere hvor meget et studies resultater skal vægtes i forhold til de andre studier, hvilket påvirker den endelige konklusion. Man er dermed med til at sikre kvaliteten af ens syntese og endelige konklusion. Til at vurdere kvaliteten af studierne foreslår Cochrane håndbogen, at man gør brug af et af deres vurderingsværktøjer, hvor der findes forskellige varianter i forhold til studiets metode (Higgins et al., 2024, p. 8).

Et af de sidste trin i et systematisk review er syntesen af de udvalgte studiers resultater. Syntesen er der hvor man bringer data fra studierne sammen, så der er et overskueligt overblik af studiernes karakteristika og resultater. Dette kan også være i form af en meta-analyse, hvis dataen tillader det, hvor man finder et gennemsnit for resultaterne. Typisk vil man også have en diskussion eller analyse af ens syntese, hvor man går i dybden med resultaterne (Higgins et al., 2024, p. 9; Petticrew, 2006, pp. 164 – 165, 170 – 179).

Systematiske reviews har vundet frem inden for mange videnskabelige felter, særligt inden for sundhedsvidenskab, men også inden for det sociologiske og kriminologiske felt. Det har været muligt at finde en række reviews som omhandler fordomme, hadtale og hadforbrydelser (Farrell & Lockwood, 2023; Lynch et al., 2017; Paluck & Green, 2009; Windisch et al., 2021). Men det har ikke været muligt at finde noget review, som omhandler den dialogbaserede tilgang, ej heller dukker det op i de reviews som der er fundet. Der er altså begrænset beviser for at denne alternative metode for fordomsreduktion virker. Det er af denne grund at et systematisk review er valgt som metoden til at besvare

problemformuleringen, da den samlede viden fra flere studier kan give os et bedre indblik i dialogens effekt på fordomme.

7.3 Kriterier og søgestrategi

Til enhver form for review skal der udvælges litteratur eller studier fra et større sortiment, hvor man udvælger dem, som passer bedst til ens review. I et systematisk review er denne proces planlagt før at man går i gang med sin dataindsamling (Higgins et al., 2024, p. 3.1). Grunden til at man gør dette er for at det er klart for læseren at forstå omfanget af ens review, samt rationalet bag ens udvælgelses proces. I Cochranes håndbog foreslås det at ens kriterier fastsættes ud fra PICO modellen, som vil gennemgås i det næste underafsnit, da modellen dækker over de vigtigste elementer af et studie (Higgins et al., 2024, p. 3.1). Når det kommer til dataindsamlingen og det at søge efter relevante studier, er det typisk en god ide at have lavet en søgestrategi. Igen så er den primære grund til dette at sikre gennemsigtighed i ens review, så det er klart for enhver hvordan at man er kommet frem til de studier man ender med at inkludere i ens review (Gough et al., 2012, pp. 115 – 116; Higgins et al., 2024, p. 4.1). En søgestrategi kan bedst beskrives som ens plan for hvordan man udfører sin søgning - hvilke databaser bruger man, hvilke søgeord bliver der søgt efter, og hvilke filtre bliver brugt?

7.3.1 PICO modellen

PICO står for Population, Intervention, Comparison og Outcome - disse vil kort beskrives i de respektive underafsnit. Der eksisterer også varianter af denne model, PICOC og PICOSS, hvor der er ekstra elementer. I PICOC er der 'context' med, hvor man fokuserer på konteksten af indsatsen, hvordan indsatsen er udleveret, om der har været forhindringer eller noget som har hjulpet indsatsen. I PICOSS er der 'study design', hvor man fokuserer på studiets design, primært i forhold til hvor robust studiet er (CRD, 2009, pp. 7 – 9; Higgins, Julian et al., 2024, p. 2.3; Petticrew, 2006, pp. 42 – 43). Måden på at man bruger modellen er ved at tage ens problemformulering og se på den i forhold til hvert element, hvor man udpensler hvad det er man er interesseret i at vide mere om i forhold til hvert element. Til dette review bliver der brugt PICO modellen, da de andre modeller ikke er relevante for dette review.

7.3.1.1 Population

'Population' dækker over 'hvem' man er interesseret i at undersøge og som studierne arbejder med. Det kan være i forhold til alder, køn eller personer med særlige behov - så

længe at der er tale om karakteristika der adskiller ens målgruppe fra resten af befolkningen (Petticrew, 2006, p. 42).

Til dette review er der ikke valgt en målgruppe eller anden form for indsnævring af populationen - andet end de har deltaget i en relevant indsats, som der bliver beskrevet i det næste underafsnit. Dette valg er taget på baggrund af at fordomme både kan findes blandt alle mennesker, og at det kan reduceres uanset hvem man er (Allport, 1954). Der er dog en forventning, at der vil være en del litteratur som fokuserer på unge, da der er teori som peger på, at det er i de tidlige år af ens liv, at man opbygger fordomme (Allport, 1954; Brown, 1995).

7.3.1.2 Intervention

'Intervention' er den behandling eller indsats, som man er interesseret i at undersøge, en form for påvirkning af den valgte population. Dette kan eksempelvis være modtagelse af en medicinsk behandling, undervisning- og/eller informationskampagner, eller øget ressourcer til offentlige institutioner (politi, skole etc.). Intervention er det hvis effekt man ønsker at undersøge (Petticrew, 2006, p. 42). I forhold til den begrebs operationalisering der er lavet til dette review, så er begreberne 'intervention' og 'indsatser' det samme.

Der ønskes at undersøge studier hvor en dialogbaseret tilgang er det primære element i indsatsen, med formål til at nedbryde fordomme overfor en eller flere udgrupper. Har bliver der taget udgangspunkt i operationaliseringen af 'dialogbaserede tilgang'. Selvom en del af dette reviews formål er at undersøge om disse typer af indsatser kan være med til at forebygge hadforbrydelser, vil der ikke søges efter studier hvor formålet er at forebygge hadforbrydelser via dialog. Grunden til denne afgrænsning er, at det antages at en reduktion af fordomme er direkte med til at forebygge hadforbrydelser. Yderligere vil de valgte kriminologiske teorier bruges til at redegøre for de mekanismer der er med til at forårsage kriminalitet og hvordan at dialog indsatsen kan være med til påvirke disse - for at potentielt forebygge hadforbrydelser.

7.3.1.3 Comparison

'Comparison' dækker over, hvordan studiets måling resultater sammenlignes, for at undersøge effekten af en indsats. Eksempelvis ved brug af en kontrolgruppe som ikke har modtaget nogen behandling (Petticrew, 2006, p. 42).

Studierne skal enten gøre brug af en kontrolgruppe, der enten ikke har modtaget behandling eller som har modtaget en alternativ ikke-dialogbehandling, eller sammenligne behandlingsgruppens resultater før behandlingen og efter behandlingen. En kontrolgruppe er dermed ikke et krav, men det vil være foretrukket, da brugen af en kontrolgruppe gør det nemmere at vurdere effekten af indsatsen. Særligt vil det at sammenligne med en alternativ

behandling være interessant, da det kan give et indblik i om dialogbaserede indsatser har særlige fordele.

7.3.1.4 Outcome

‘Outcome’ dækker over resultatet af indsatsen, hvilken konklusion er man kommet frem til. Typisk vil man kigge på om der har været en positiv eller negativ effekt, i forhold til det som ens review er fokuseret på. Reelt set kan dette element udforskes på mange forskellige måder, hvortil det kun indskrænkes af, hvad man er interesseret i at ens review skal undersøge.

I dette review vil der blive inkluderet studier som forsøger eller måler på om der har været en reduktion af fordomme eller fordomsfuld adfærd, som et resultat af at deltage i indsatsen. Her kommer det tidligere beskrevet kernebegreb ‘fordomme’ i spil, for at kunne inkludere så mange studier som muligt.

7.3.2 Inklusions- og eksklusionskriterier

Med udgangspunkt i den ovenstående PICO, er der udarbejdet disse reviews inklusions- og eksklusionskriterier, som der kan ses i nedenstående tabeller - tabel 1 og 2. Derudover er der udarbejdet en række kriterier i forhold til tilgængelighed, tidsperiode og litteraturtype.

Tabel 1 - Inklusionskriterier

Inklusionskriterier
Dialog skal være et primært element i indsatsen. ELLER Indsatsen skal primært gøre brug af dialogbaseret tilgang.
Indsatsen skal være målrettet at reducere eller nedbryde fordomme. Her inkluderes der både fordomsfuld adfærd og fordomsfulde holdninger.
Studiet skal måle på, om der er blevet reduceret eller nedbrudt fordomme. ELLER Studiet skal måle på, om indsatsen har en effekt som direkte er med til at reducere eller forebygge fordomme, med tilsvarende argumentation for dette.
Studiet skal gøre brug af en kontrolgruppe som ikke har deltaget i indsatsen. ELLER Studiet skal gøre brug af en kontrolgruppe som har deltaget i en alternativ indsats, hvor indsatsen ikke gjorde brug af dialog. ELLER Studiet skal gøre brug af før- og eftermålinger af behandlingsgruppen.
Artiklen skal være et primært-studie.
Artiklen skal være peer-reviewed.
Artiklen skal være udgivet efter 2000.
Artiklen skal være på dansk eller engelsk.
Artiklen skal være tilgængelig gennem AUB.

Tabel 2 - Eksklusionskriterier

Eksklusionskriterier
Indsatser hvor at dialog er et sekundært element. ELLER Indsatser hvor at det ikke er tydeligt at dialog er den påvirkende variabel.
Studier hvor der ikke bliver lavet en kvantitativ måling af indsatsens effekt.
Studier hvor at reduktion eller nedbrydning af fordomme ikke er det primære fokus.

7.3.3 Databaser og søgenøgle

Ifølge Cochrane håndbogen foreslås det at gøre brug af en bibliotekar eller informationsspecialist, når man skal udvælge databaser og udarbejde sin søgenøgle (Higgins et al., 2024, p. 4.2.1). Der blev taget kontakt til Aalborg Universitetsbibliotek for at få hjælp, hvor en af deres bibliotekarer assisterede. Som en del af dette blev der udvalgt nogle potentielle databaser og lavet et udkast til en søgenøgle. Databaserne blev udvalgt på baggrund af litteratursøgningen, hvor der blev valgt ud fra mængden af fundet litteratur. De databaser der blev udvalgt var APA PsycNet, Proquest og Scopus. Disse blev vurderet af bibliotekaren til at være et godt valg, men at det kunne være en fordel at udvælge nogle af databasernes interne databaser for at gøre søgningen mere præcis. Ud fra dette blev der for ProQuest søgt i de interne databaser under samlingen 'Social Science Premium Collection'. For alle databaser blev der brugt samme filtre; udgivet efter 2000, peer-reviewed, journal artikel, engelsk og dansk sprog. Der blev søgt i forhold til abstracts.

Da de udvalgte databaser gør brug af et nærmest identisk søgesystem, med mulighed for avanceret søgning og brug af boolean værdier, har det været muligt at skabe en fælles søgenøgle, med udgangspunkt i PICO modellen. Udkastet til søgenøglen kan ses i tabel 3. Udkastet til søgenøglen blev indsendt til bibliotekaren for vejledning til forbedringer. Søgenøglen består af tre blokke af søgestrengene, en til hver af de tre kernebegreber - her kan det ses hvordan kernebegreberne dækker bredt og inkluderer en række relaterede ord og begreber. Hver blok er forbundet med 'AND', hvilket ikke fremgår af tabellen. Alle søgeordene er på engelsk, da abstracts typisk er skrevet på engelsk og derfor ikke bør ekskludere artikler skrevet på dansk.

På baggrund af bibliotekarens vejledning og råd blev der udarbejdet en ny søgenøgle, som kan ses i tabel 4. Der er få ændringer, i form af trunkering og citationstegn, for at gøre søgningen mere præcis. Det blev besluttet ikke at bruge nærhedsoperatorer da ikke alle af databaserne gjorde brug af dem - så for at holde søgning så ensartet som muligt blev denne teknik fravalgt.

Tabel 3 - Udkast til søgenøgle

Søgeord til fordomme	Søgeord reduktion/indsats	til Søgeord til dialogbaseret tilgang
prejudice OR stereotype OR bias OR intolerance OR diversity OR tolerance	reduction OR intervention OR education OR program OR workshop OR prevention	dialogue OR intergroup dialogue OR debate OR talk OR discussion OR facilitated discussion OR contact theory

Tabel 4 - Første søgenøgle

Søgeord til Fordomme	Søgeord til Indsats	Søgeord til Dialogbaserede tilgang
prejudice* OR stereotype* OR bias OR intolerance OR diversit* OR tolerance	reduction OR intervention* OR education OR program* OR workshop* OR prevention*	dialogue* OR "intergroup dialogue" OR debate* OR talk OR discussion* OR "facilitated discussion" OR "contact theory"

For den første søgenøgle blev der lavet en test søgning, for at teste om der var acceptabel mængde af resultater. For APA PsycNet blev der fundet 183 artikler, for ProQuest blev der fundet 7.904 resultater og for Scopus blev der fundet 12.047. Dette blev vurderet til at være for mange resultater til at en reviewer kunne nå at gennemgå dem alle og at søgenøglen dermed skulle justeres.

Efter at have skimmet nogle af resultaterne igennem blev det klart at det primære problem var at nogle af søgeordene var for generiske og dermed blev der inkluderet mange artikler som ikke havde nogen relevans for reviewet. Særligt var det ordene 'talk', 'discussion' og 'bias'. Yderligere så var blokken for 'Indsats' for uspecifik, da den både dækkede reduktion og indsatser. Der blev derfor udarbejdet en ny søgenøgle, hvor der blev lavet en ny blok, for ord relateret til reduktion, og med nye, mere specifikke søgeord - den endelige søgenøgle kan ses i tabel 5. Denne søgenøgle blev også testet af og vurderet til at være acceptabel, og resultaterne blev eksporteret til RefWorks, et kildehåndterings program, for videre bearbejdning. Den endelige søgning blev udført den 28/12/2024.

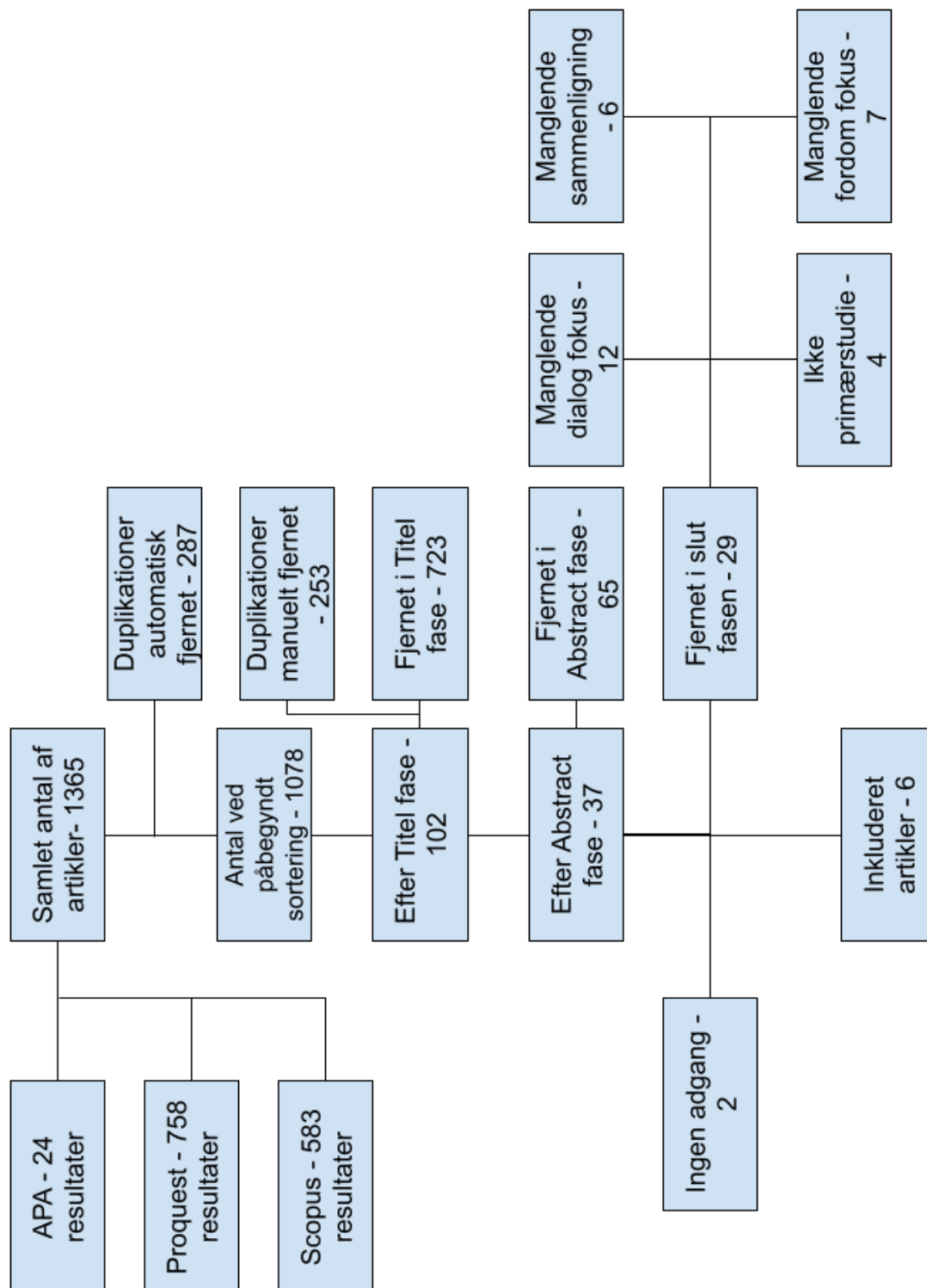
Tabel 5 - Endelig søgenøgle

Fordomme	Reduktion og Forebyggelse	Indsats	Dialogbaserede tilgang
bias OR prejudice* OR stereotype* OR intolerance OR diversit* OR tolerance OR *phobia	reduc* OR preven* OR lowering OR decrease	interven* OR educat* OR program* OR workshop	dialog* OR "intergroup dialogue" OR debat* OR "facilitated discussion**" OR "contact theory" OR "participatory discussion**"

7.4 Sorteringsprocess

Efter at man har udført litteratursøgningen er det næste trin i dataindsamlingen, at sortere de fundne artikler og udvælge de artikler som skal udgøre ens syntese, alt sammen med udgangspunkt i ens inklusions- og eksklusionskriterier. Denne proces består af flere trin, hvor der gradvist sorteres flere og flere af de fundne artikler fra, indtil der kun er de artikler som passer til ens inklusions- og eksklusionskriterier (Cherry et al., 2023, p. 94; Higgins et al., 2024, p. 4.6.3). For dette review består sorteringsprocessen af en række faser, som vil blive uddybet i det næste underafsnit: Indledende fase → Titelfase → Abstract fase → Slut fase. For at sikre kvaliteten af sorteringsprocessen blev hver fase gentaget mindst en gang. Der er lavet et flowdiagram af sorteringsprocessen og fasernes resultater, som kan ses i figur 1.

Figur 1 - Flowdiagram for sorteringsprocess

7.4.1 Gennemgang af faserne og tilsvarende resultater

Det trin i sorteringsprocessen er at fjerne duplikationer af artiklerne. Her foreslås det at der gøres brug af et elektronisk reference program, da det kan være en fordel i forhold til at skabe et overblik og at programmerne ofte har en indbygget funktion til at finde duplikationer (Cherry et al., 2023, p. 95; Higgins et al., 2024, p. 4.6.3). Som nævnt blev der brugt programmet RefWorks, hvor at søgning resultaterne blev overført. Derefter blev der brugt et af RefWorks indbyggede værktøjer til at automatisk finde og fjerne duplikationer.

I den næste fase blev artiklerne sorteret i forhold til deres titel. Det foreslås, at man både sorterer efter titel og abstract på samme tid, så man får en forståelse af, hvad artiklen omhandler. Dog kan der tages forbehold for tid og ressourcer, hvis antallet af artikler er højt (Cherry et al., 2023, pp. 97 – 98; Higgins et al., 2024, p. 4.6.3). Da dette review er udført af en person, blev det derfor vurderet at det ville være bedst at først sortere i forhold til titel og derfor i forhold til abstract.

Da denne fase er den groveste sortering, blev reviewets kriterier implementeret relativt overfladisk og når der opstod tvivl om en artikel skulle frasorteres eller ej, gik den videre til næste fase. Der blev lagt vægt på kriterierne i forhold til fordomme og dialog. Artiklerne blev vurderet efter om titlen indeholdt ord som relaterede til disse kriterier, og dermed indikerer at artiklen potentielt er relevant for dette review. Derudover blev artikler som ud fra titlen var reviews eller meta-analyser sorteret fra. I denne fase viste det sig også, at der stadig var duplikationer tilbage, som RefWorks dublikations værktøj ikke havde fundet. Disse duplikationer blev fjernet manuelt fra listen af artikler.

I den næste fase, Abstract fasen, blev artiklerne vurderet ud fra deres abstract. Processen var meget som den foregående fase, dog blev sorteringen mere skarp og kritisk. De fleste artikler blev frasorteret fordi det ikke var tydeligt at dialog var det primære element eller fordi at formålet med indsatsen ikke var at nedbryde fordomme.

I den sidste fase, Slutfasen, bliver artiklernes fuldtekst gennemlæst med henblik på den endelige vurdering. Inden dette blev artiklernes fuldtekst indhentet, hvoraf to artikler ikke var tilgængelige (Nagymzhanova et al., 2020; Sabariego Puig et al., 2018). De artikler som blev frasorteret i denne fase blev også tildelt en kategori for hvorfor artiklen blev frasorteret. En oversigt over de frasorterede artikler kan ses i tabel 6, med tilsvarende kategori for frasortering.

Kategorien 'Ikke primærstudie' er artikler som ikke er primære studier - eksempelvis var to af disse artikler essays (Briskman, 2020; Howard & del Rosario, 2000). Kategorien 'Manglende sammenligning' betyder at artiklerne ikke havde en sammenligning i deres

studie eller ikke brugte kvantitativ data - her gjorde de fleste af de fravalgte artikler brug af interviews fra deltagerne (Brennan & Jackson, 2022; Candy May et al., 2020; Yap et al., 2017). Kategorien 'Manglende fordom fokus' dækker over studier som ikke målte på fordomme eller på anden måde undersøgte en reduktion af fordomme - eksempelvis havde nogle af artiklerne fokus på dialogen (Kellen et al., 2013; Nagda, 2006; Rozas, 2007; Wayne, 2008). Den sidste kategori, 'Manglende dialog fokus', minder om den førnævnte kategori i den forstand at dialog ikke er en primær del af indsatsen - eksempelvis havde en del af indsætterne dialog med, men som et sekundært element (Berger et al., 2015; Cameron et al., 2011; Goncalves, 2011; White et al., 2021).

Tabel 6 - Frasorterede artikler

A Qualitative Examination of Dialogical Elements in Anti-Racist Deep Canvassing Conversations - Brennan,William; Jackson,Margo A. 2022	Forkert sammenligning
Ageism in tourism: an intergroup contact theory approach - Kolos,Krisztina; Kenesei,Zsófia 2023	Manglende dialog fokus
An Easy Coalition: The Peacecamp Identity and Israeli-Palestinian Track Two Diplomacy - Kellen,David; Bekerman,Zvi; Maoz,Ifat 2013	Manglende fordom fokus
Breaking Barriers, Crossing Borders, Building Bridges: Communication Processes in Intergroup Dialogues - Nagda,Biren (Ratnesh) A. 2006	Manglende fordom fokus
Building Bridges and Improving Racial Harmony: An Evaluation of the Bridges across Racial Polarization Program - Follman,Cindy; Magueja,Cherie; Moore-Chambers, Robin; Wernet,Stephen P. 2003	Manglende dialog fokus
Conversations with Human Books: Promoting Respectful Dialogue, Diversity, and Empathy among Grade and High School Students - Candy May,N.Schijf; Olivar,Julieta F.; Bundalian,Jorge B.; Ramos-Eclevia, Marian 2020	Manglende sammenligning
Creating understandings for peace, justice and human rights - Briskman,L. 2020	Ikke primært studie
Defining, Understanding and Promoting Cultural Diversity Through the Human Library Program - Yap,Joseph Marmol; Labangon,Donna Lyn Gloriane; Cajés,May Laureno 2017	Manglende sammenligning
Dialogic model of prevention and resolution of conflicts: Evidence of the success of cyberbullying prevention in a primary school in catalonia - Villarejo-Carballido, B; Pulido,C.M.; de Botton, L.; Serradell,O. 2019	Manglende sammenligning

Tabel 6 (fortsat) - Frasorterede artikler

Dialogue intervention for youth amidst intractable conflict attenuates neural prejudice response and promotes adults' peacemaking - Levy,J.; Influss,M.; Masalha,S.; Goldstein,A.; Feldman,R. 2022	Manglende fordom fokus
Diversity Training and Intergroup Contact: A Call to Action Research - Paluck,Elizabeth Levy 2006	Ikke primært studie
EFL Education in the New Millennium: Focus on the Promotion of Awareness of Difference and Diversity - Forsman,Liselott 2010	Ikke primært studie
Engaging Dialogue in Our Diverse Social Work Student Body: A Multilevel Theoretical Process Model - Rozas,Lisa Werkmeister 2007	Manglende fordom fokus
Friendship potential: Conversation-based programming and immigrant integration - Johnston,J. 2019	Manglende sammenligning
Gender, Dialogue and Discursive Psychology: A Pilot Sexuality Intervention with South African High-School Learners - Jearey-Graham, Nicola; Macleod,Catriona Ida 2017	Manglende fordom fokus
Inclusive circles of conversation: Implementing an innovative diversity program among engineering faculty and staff - Shah,C.D.; Elison,Z.; Kokini,K. 2020	Manglende sammenligning
Intangible culture, cooperation and intercultural dialogue among university students - Goncalves,Susana 2011	Manglende fokus på dialog
Is diversity enough? Exploring intergroup friendships in Italian multiethnic schools - Pica-Smith, C; Contini,R.M.; Ives,B. 2019	Manglende dialog fokus

Tabel 6 (fortsat) - Frasorterede artikler

Power in History: Contrasting Theoretical Approaches to Intergroup Dialogue - Hammack, Phillip L.; Pilecki, Andrew 2015	Manglende fordom fokus
Promoting positive community relations: what can RE learn from social psychology and the shared space project? - Williams, A.; McKeown, S.; Orchard, J.; Wright, K. 2019	Manglende fordom fokus
Reducing Transgender Stigma via an E-contact Intervention - Emery, Boccanfuso; White, Fiona A.; Maunder, Rachel D. 2021	Manglende dialog fokus
Talking Race in Teacher Education: The Need for Racial Dialogue in Teacher Education Programs - Howard, T.C.; del Rosario, C.D. 2000	Ikke primært studie
The Art of Living Together: Reducing Stereotyping and Prejudicial Attitudes through the Arab-Jewish Class Exchange Program (CEP) - Berger, Rony; Abu-Raiya, Hisham; Gelkopf, Marc 2015	Manglende dialog fokus
The effect of the contact theory based training program for reducing xenophobia - Derin, S.; Lafci-Tor, D. 2024	Manglende dialog fokus
The effect of the NoTrap! Antibullying program on ethnic victimization: When the peer educators' immigrant status matters - Zambuto, Valentina; Stefanelli, Federica; Palladino, Benedetta E.; Nocentini, Annalaura; Menesini, Ersilia 2022	Manglende dialog fokus
The Hashemite University Students' Preferred Conflict Resolution Styles and Their Relation to Students' Sex, Grade Point Average and Faculty - Alshoraty, Yazid Isa 2023	Manglende dialog fokus

The Men's Story Project: Promoting Healthy Masculinities via Men's Public, Personal Narrative-Sharing - Peretz, T.; Lehrer, J. 2019	Manglende dialog fokus
When "enemies" become close: Relationship formation among Palestinians and Jewish Israelis at a youth camp - White, Shannon; Schroeder, Juliana; Risen, Jane L. 2021	Manglende dialog fokus
When and why does extended contact work? The role of high quality direct contact and group norms in the development of positive ethnic intergroup attitudes amongst children - Cameron, Lindsey; Rutland, Adam; Hossain, Rosa; Petley, Rebecca 2011	Manglende dialog fokus

7.5 Databehandling

Efter at man har fundet de artikler som skal inkluderes i syntesen, er det næste trin databehandling. Ligesom med dataindsamling, er det vigtigt i et systematisk review at redegøre for hvordan man udvinder og behandler ens data (Cherry et al., 2023, p. 110). Til dette foreslås det at man gør brug af en dataekstraktions tabel/formular, hvor de relevante data fra studierne opsummeres (Cherry et al., 2023, pp. 112 – 113; Petticrew, 2006, p. 165).

Relevant data kan være i form af deskriptiv eller analytisk data. Deskriptiv data kan dække over studiedesign eller målpopulation. Analytisk data kan dække over resultatet eller hvordan effekten sammenlignes (Cherry et al., 2023, pp. 111 – 112; Petticrew, 2006, p. 165). Yderligere så kan disse tabeller også gøre det nemmere at udføre syntesen, da den relevante data er opsat på en let tilgængelig måde.

Til dette review er der blevet udarbejdet to tabeller, en for deskriptiv data og en for analytisk data. Kolonne 1, i begge tabeller, er det nummer som artiklen får tildelt, for at gøre det nemmere at referere til dem i reviewet.

For den deskriptive tabel indeholder kolonne 2 artiklens titel, forfattere og årstal for udgivelse. Kolonne 3 er studiets formål, typisk i form af en problemformulering eller et forskningsspørgsmål. Kolonne 4 er en beskrivelse af indsatsen og hvordan den dialogbaserede tilgang bliver implementeret - disse to er sat i samme kategori, da de bør være tæt forbundet. Kolonne 5 er hvordan, at studiet måler på fordomme eller tilsvarende elementer - hvilke måleredskaber der bliver brugt og hvordan resultatet skal tolkes. Kolonne 6 er studiets design, med noter i forhold til hvordan deltagere er udvalgt eller fordelt til behandlingsgrupper. Kolonne 7 er studiets population med de mest relevante karakteristikaer.

For den analytiske data tabel, så indeholder kolonne 2 en opsummering af studiets konklusion(er). Kolonne 3 er hvordan målingen er blevet sammenlignet. Kolonne 4 er studiets primære resultater opsummeret - de rå resultater fra målingerne. Kolonne 5 er kvalitetsvurderingen for artiklen og artiklens vægt i syntesen - processen for disse beskrives i et af de følgende underafsnit.

Tabel 7 - Skabelon for deskriptiv data tabel

#	Titel, forfattere og årstal	Formålet med studiet	Indsats og implementering af dialog(tilgang)	Måling af fordomme	Studiedesign	Population

Tabel 8 - Skabelon for analytisk data tabel

#	Studiets konklusion	Sammenligning	Primære resultater	Kvalitets- vurdering og Vægt
Generelle forkortelse - her vil der være en oversigt af forkortelser i tabellen				

7.5.1 Syntese strategi

En syntese er den proces, hvor man bringer sin data sammen, så man kan udarbejde en endelig konklusion. Hvordan man gør dette afhænger af typen af ens data, om det er kvantitativ eller kvalitativ data, og hvor identiske studierne design og indsats er (Higgins et al., 2024, p. 9.1; Petticrew, 2006, p. 164). Hvis ens data og indsatser passer sammen, er det muligt at lave en metaanalyse, en statistik sammensætning af data, som kan bruges til at give et overordnet resultat af indsatsen (Cherry et al., 2023, p. 192; Higgins et al., 2024, p. 10). Hvis ens data eller indsatser er for forskellige, kan det være svært at lave en statistisk sammenligning. I sådan et tilfælde vil en narrativ syntese være et godt alternativ. En narrativ syntese er en tekstbaseret eller narrativ opsummering af studierne og deres resultater, hvor man går i dybden med studierne detaljer (Cherry et al., 2023, p. 117; Higgins et al., 2024, p. 9.5). Som en del af dataindsamlingen blev de inkluderede artikler gennemlæst, og der blev dannet et præliminært indtryk af artiklernes natur. Det er vurderet til at artiklerne er for forskellige i deres metode til at der kan laves en metaanalyse og derfor bliver der lavet en narrativ syntese.

En måde at man kan lave en narrativ syntese på er ved at dele den op i tre trin; Organisering af studierne i kategorier, analyser resultaterne inden for kategorierne, og syntetiserer resultaterne for alle studierne (Petticrew, 2006, p. 170). Det første trin er, at man skal organisere artiklerne i kategorier. Dette kan være i forhold til studie kvalitet, studie metode eller studie design. Dog er det ikke en proces som skal tages let, da måden man organiserer på kan have indflydelse på ens resultat og derfor bør man organisere i forhold til hvad man ønsker at undersøge (Petticrew, 2006, pp. 171 – 172). I det andet trin beskriver man resultaterne af studierne, typisk med en beskrivelse af studiets kvalitet (Petticrew, 2006, pp. 177 – 178). I det tredje trin af en narrativ syntese, redegør man for det endelige resultat af ens dataindsamling og potentielt et overordnet resultat af de studier man har udvalgt. Typisk vil man også udforske ligheder og forskelligheder mellem ens studier (Petticrew, 2006, pp. 180 – 181).

En anden metode til at udføre et narrativt syntese er udarbejdet af 'Economic and Social Research Council', som består af fire elementer. Elementerne behøver ikke være i den rækkefølge, som de præsenteres og skal ses som overordnet rammer for hvordan man udfører reviewet (CRD, 2009, pp. 48 – 49).

- Udviklingen af en teori som forklarer, hvorfor en indsats virker - rollen for denne teori kan varierer afhængigt af ens formål med reviewet (CRD, 2009, p. 50).
- Udviklingen af præliminær syntese af de inkluderede studier - udvinding og organisering af studiernes resultater, som kan gøres på flere forskellige måder (CRD, 2009, pp. 50 – 51).
- Udforskning af ligheder mellem studierne - via den præliminære syntese kan man undersøge potentielle mønstre mellem studierne (CRD, 2009, pp. 51 – 52).
- Vurdering af syntesens robusthed - en overordnet vurdering af syntesen og dens resultater, eksempelvis i forhold til den metodiske sikkerhed eller kvalitet, som er vigtigt i forhold til ens konklusioner (CRD, 2009, p. 53).

Syntese strategien for dette review kommer til at trække på de ovenstående metoder, men kommer til at være en selvudviklet version, hvor der også vil blive trukket på andet materiale (Charles Sturt University, 2024; Cherry et al., 2023; Higgins, Julian et al., 2024). Syntesen kan inddeles i fire stadier. I det første stadie vil artiklernes deskriptive karakteristika gennemgås - dette er med formål at danne et overblik af artiklerne, samt at se om der er ligheder mellem dem. I det andet stadie vil artiklernes resultater og konklusioner redegøres. I det tredje stadie vil artiklerne kvalitet vurderes og der vil blive lavet en vægtning af deres konklusioner. Det sidste stadie vil være der hvor der vil være en samlet konklusion på resultaterne fra syntesen, som skal være med til at besvare reviewets forsknings spørgsmål.

7.5.2 Kvalitetsvurdering og Vægtning

Til at vurdere kvaliteten af de udvalgte studier er der blevet brugt værktøjerne ROB 2 til randomiseret kontrol studier (RCT) og ROBINS-1 V2 til ikke randomiseret studier (NRS) (Higgins, Julian P. T. et al., 2024; Sterne et al., 2019). Formålet med disse værktøjer er at vurdere, om der er risiko for bias i studierne. Grunden til man laver en kvalitetsvurdering af ens inkluderede studier og artikler, er for at sikre det bedste resultat og biasen fra studierne ikke påvirker reviewets resultat. Hvis et studie har en høj risiko for bias så bør dens resultater og konklusioner ikke vægtes højt i forhold til andre studier med lav risiko for bias (Cherry et al., 2023, pp. 124 – 125).

De valgte værktøjer fungerer på den måde at der stilles en række spørgsmål i forhold til en række kategorier af bias, som afhænger af studie designet. Til hvert spørgsmål skal man give en vurdering i form af svarmuligheder, ja - nej - sandsynligvis ja/nej. Slutvis i hver kategori køres ens svar igennem en algoritme i form af et flowchart, hvor man for et sammensat resultat inden for den specifikke kategori. Efter at studiet er vurderet i alle kategorier gives studiet en endelige score ud fra resultaterne for alle kategorierne. De to værktøjer dækker over nogle af de samme områder, men har også områder som er relevante for den type studie, der vurderes (Higgins, Julian P. T. et al., 2024; Sterne et al., 2019).

Et studies 'vægt' betyder hvor meget et studies konklusion og resultater fylder i et reviews konklusion. Vægten vurderes typisk ud fra studiets kvalitet og hvor repræsentativ deres studiepopulation er (CRD, 2009, p. 53, 55; Petticrew, 2006, pp. 127 – 128). Hvis man udfører en metaanalyse eller anden form for kvantitativ syntese, kan studiernes vægt beregnes - hvorimod at for en kvalitativ/narrativ syntese vil det vægtningen være på baggrund af en professionel og kritisk vurdering, hvor studierne tildes en score eller inddeles i kategorier (Petticrew, 2006, pp. 131 – 132). I dette review vil studierne blive inddelt i tre kategorier: 'Høj', 'Middel', og 'Lav'. Studiets vægt er primært i relation til hinanden, men er også i forhold til den endelige vurdering. Eksempelvis hvis alle studierne vægtes lavt, men har den samme konklusion, så vil det endelige resultat ses som at være usikkert.

8. Resultater af dataindsamling

I dette kapitel vil resultaterne for de inkluderede artikler gennemgås, med udgangspunkt i de forskellige kolonner fra både den deskriptive og analytiske tabel. Der vil dog være tilfælde hvor at et studies karakteristika ikke uddybes, da der ikke er mere at fortælle end det, som der står i tabellerne. For læsevenlighedens skyld er kvalitetsvurderingen og vægtningen af studiet inddelt i to afsnit.

Tabel 9 - Deskriptiv tabel af artikler

#	Titel, forfattere og årstal	Formålet med studiet	Indsats og implementering af dialog(tilgang)	Måling af fordomme	Studiedesign	Population
1	Addressing University Students' Anti-Gay Bias: An Extension of the Contact Hypothesis Sherry A. Span (2011)	At undersøge om kontakt med LGB personer kan reducere anti-LGB bias blandt universitetsstuderende.	Panel bestående af personer som tilhører LGB miljøet. Panelet fortæller om deres oplevelser LGB personer, hvorefter publikum (studiets deltagere) har mulighed for at stille spørgsmål.	The Index of Homophobia 25 punkter, 5-point likert skala, høj score = høj bias. Skala fra tidligere forskning som primært bygger på Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Scale 10 punkter, 9-point likert skala, høj score = høj bias.	NRS/Kohorte studie Deltagere er fundet ved at kontakte underviserne på et universitet, for at høre om de og deres hold vil deltage i studiet.	Universitetsstuderende 104 deltagere, 84 kvinder og 20 mænd. Gennemsnit af LGB venner = 3.4
2	Effects of Intergroup Communication on Intergroup Anxiety and Prejudice through Single Sessions of Peer Counseling in Online Settings Romy RW & Nick Joyce(2024)	At undersøge om rådgivning/vejledning med en person fra en udgruppe kan være med til at reducere fordomme og udgruppe angst.	Rådgivnings sessioner af 30 minutter med en jævnaldrende rådgiver. For behandlingsgruppen var rådgiverens race en anden end deres egen. Rådgivnings sessionerne foregik enten over videoopkald eller over chat.	The Feeling Thermometer Brugt til at måle racefordomme. 1 punkt, 0 - 100, omvendt kodet, høj score = høj fordoms niveau. 11 punkter fra tidligere forskning, om udgruppe angst. 7-point likert skala, score tolkning beskrives ikke.	RCT Deltagere rekrutteret via tilbud om angst rådgivning. Deltagere fordelt tilfældigt, men delvist i forhold til race.	Universitetsstuderende - Ingen krav til population. 292 deltagere, 175 kvinder og 117 mænd. Primær racefordeling: Hvide - 52.1%, asiat/oceanien - 21.6%, sorte - 13.4%

Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler

#	Titel, forfattere og årstal	Formålet med studiet	Indsats og implementering af dialog(tilgang)	Måling af fordomme	Studiedesign	Population
3	Effects of Intergroup Dialogue: Public School Teachers and Sexual Orientation Prejudice Adrienne B. Dessel (2010)	At undersøge om heteroseksuelle læreres holdninger og adfærd, overfor LGB studenter og forældre forbedres, forbedres efter at have deltaget i en IGD indsats.	Dialog grupper bestående af 2 - 3 lærer og 2 - 3 LGB personer, som mødes 3 gange af 3 timer.	3 underskalaer fra Lesbian, Gay, and Bisexual Knowledge and Attitudes Scale for Heterosexuals 19 punkter, 6-point likert skala, høj score = positiv. The Feeling Thermometer Brugt til at måle følelser over for LGB personer. 1 punkt, 0 - 100, høj score = positive følelser. 3 skalaer til at måle refleksion, perspektivtagning og adfærds ændring. Henholdsvis 6, 5 og 16 punkter, 4-point liker skala, høj score = positiv.	RCT Deltagere er fundet ved at kontakte skoleledere for at få lov til rekruttere fra deres skole.	Skolelærer - Ingen krav til population. 36 deltagere, 29 kvinder og 7 mænd. Måling af religiøs indflydelse på deltagere.

Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler

#	Titel, forfattere og årstal	Formålet med studiet	Indsats og implementering af dialog(tilgang)	Måling af fordomme	Studiedesign	Population
4	Is It Just Talk? Understanding and Evaluating Intergroup Dialogue Ellen Kabacoff Wayne (2001)	Evaluering af en dialog indsats hvis formål er at forbedre forholdet mellem jøder og afro-amerikaner. Evalueringen fokuserede på holdnings ændring og udgrube forhold.	'Operation Understanding D.C.' (OUDC). Indsats der varer 1 år hvor unge jøder og afro-amerikaner deltager i erfaringsdeling og undervisning. Indsatsen består af 3 faser; 6 måneder med undervisning og sociale aktiviteter. 1 måneds sommertur. Resten af tiden bruges på at give taler om deres oplevelser og facilitere workshops.	Survey for Use in Evaluating Dialogue Programs Måler på 7 felter. 38 punkter, 7-point likert skala, høj score = positiv.	Kohorte studie Deltagerne er rekrutteret ved at deltage i indsatsen. Deltagerne ansøger om at være med i indsatsen. Kontrolgruppen er fundet via ansøgere som blev afvist.	Deltagere og ansøgere til indsatsen. 43 deltagere i indsats, fordelt på to klasser. 9 i kontrolgruppen. Lige fordeling af jøder og afro-amerikaner. Både mænd og kvinder.
5	Reducing transphobia: comparing the efficacy of direct and indirect contact Nitya Rani & Anand A. Samuel (2019)	At undersøge om forskellen mellem direkte og indirekte kontakt i forhold til at reducere transfobi.	Direkte kontakt - Panel bestående af transpersoner. Indirekte kontakt - Videopræsentation.	Genderism and Transphobia Scale 32 punkter, 5-point likert skala, høj score = høj transfobi.	RCT Deltagere er fundet ved at sende invitationer ud via universitetets mail.	Universitetsstuderende - Ingen krav til population. 159 deltagere, 57 kvinder og 102 mænd.

Tabel 9 (fortsat) - Deskriptiv tabel af artikler

#	Titel, forfattere og årstal	Formålet med studiet	Indsats og implementering af dialog(tilgang)	Måling af fordomme	Studiedesign	Population
6	The neurobiology of hatred: Tools of Dialogue intervention for youth reared amidst intractable conflict impacts brain, behaviour, and peacebuilding attitudes Ruth Feldman (2022)	At undersøge om en indsats, med udgangspunkt i neurologisk teori om had og kærlighed, kan være med til at reducere fjendtlige holdninger overfor en udgruppe, og på lang sigt være med til at fremme fred.	8 møder af 3 timer, hvor deltagerne mødes i grupper bestående 10 - 12 for at diskutere en række emner som relaterer til fordomme og fællesskab.	Observationer af interaktioner - kodning i forhold til empati og fjendtlighed. Måling af hjerneaktivitet i forhold til empati respons og fordoms niveau - gør brug af Implicit Association Test Måling af hormon niveauer for oxytocin og cortisol.	RCT Ingen beskrivelse af hvordan at deltagerne er fundet.	Unge i alderen 16 - 18 år. Israelere og Palæstinensere. 118 deltagere. Lige fordeling af jøder og palæstinenser. Opdelt i forhold til køn

Tabel 10 - Analytisk tabel af artikler

#	Studiets konklusion	Sammenligning	Primære resultater	Kvalitets- vurdering og Vægt
1	Reduceret niveau af fordom for behandlingsgruppen og for kontrolgruppen. Det konkluderes at dialog kan være med til at reducere fordom og understøtter kontaktteorien. Kontrolgruppens resultat teoretiseres at være resultatet af at deltage i studiet og dermed blive mere opmærksom på LGB personer.	Kontrolgruppe som ikke modtog nogen behandling. Pre- og Posttest, udført lige efter endt indsats.	IHP score pretest: BG: M = 62.5 SD = 17.8 KG: M = 65.6 SD = 19.7 IHP score posttest: BG: M = 61 SD = 15.8 KG: M = 63.7 SD = 18.1 ATLGM score pretest: BG: M = 18.3 SD = 8.7 KG: M = 22.4 SD = 16.7 ATLGM score posttest: BG: M = 16.5 SD = 8 KG: M = 19.8 SD = 14.2	ROBINS-I-V2 Moderate risk of bias Risiko for bias i resultatmåling: Moderate risk - Deltagerne selvrapporterede og vidste hvilken gruppe de tilhørte Lav vægt Kontrolgruppens resultat invaliderer behandlingens effekt..
2	Rådgivning hvor at rådgiveren tilhører en udgruppe kan være med til at reducere fordomme. Dog var der en stigning for dem som havde en asiatisk rådgiver. Der var en signifikant effekt mellem rådgivning og reduktion af udgruppe angst.	Kontrolgruppe som modtog indgruppe kommunikation Posttest af spørgeskemaerne, udført lige efter endt indsats.	Udgruppe angst for alle deltagere: M = 2.75 SD = 1.45 Fordomme for asiater: Forskel mellem KG og BG = 12.54 SE = 6.54. Fordomme for afroamerikaner: Forskel mellem KG og BG = - 10.81 SE = 5.44 Fordomme for hvide: Forskel mellem KG og BG = - 27.08 SE = 5.53	ROB 2: Low risk of bias Studiet sikrer at både deltagere og rådgivere (behandlere) er blinde for formålet med indsatsen, samt hvilken gruppe de er i. Moderat vægt Potentielle problemer i analysen, forkerte værdier sammenlignes.
Forklaring af generelle forkortelser: BG = Behandlingsgruppe. KG = Kontrolgruppe. M = Middelværdi. SD = Standardafvigelse. SE = Standardfejl				

Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler

#	Studiets konklusion	Sammenligning	Primære resultater	Kvalitets- vurdering og Vægt
3	Positiv ændring af holdninger og følelser i forhold til LGB personer. Studiet fandt også at mange af deltagerne var bange eller bekymret for at deltage i indsatsen.	Kontrolgruppe som ikke modtog nogen behandling, men som modtog læsemateriale. Pre- og Posttest af spørgeskemaerne, udført lige efter endt indsats.	Ingen signifikante forskelle for KG. For BG var der signifikante resultater for 5 ud af 9 punkter. Civil Rights score: +0.31 Feelings Gays score: +9.41 Feelings Lesbians score: +8.53 Perspective Taking score: +0.28 Behavior score: +0.25	ROB 2: Some concern Risiko for bias i randomiserings processen: Some concern - Fordelingen af køn mellem KG og BG var ikke lige. Risiko for bias i resultatmåling: Some concern - Deltagerne selvrapporterede og vidste hvilken gruppe de tilhørte. Moderat vægt Bygger på kvalitetsvurderingen, ingen yderligere bemærkninger
4	Indsatsen er lykkedes i at ændre deltageres holdninger, særligt i forhold til udgruppe forståelse. Studiet konkluderer at udgruppe dialog kan være en effektiv metode.	Kontrolgruppe som ikke modtog nogen behandling. Pre- og Posttest af spørgeskemaerne, udført lige efter endt indsats.	Resultater for BG, forskel i M for pre- og posttest: Kun 2 af felterne var der signifikans. Intergroup Relations Optimism: -2.2 Intergroup Understanding: +3.7 Primært signifikante resultater er fra 1 af de 2 klasser.	ROBINS-I- V2 Serious risk of bias Risiko for bias grundet confounders: Moderate risk - Potentielle ukontrollerede confounders. Risiko for bias i resultatmåling: Serious risk - Deltagerne selvrapporterede og vidste hvilken gruppe de tilhørte. Lav vægt Bygger på kvalitetsvurderingen, ingen yderligere bemærkninger
Forklaring af generelle forkortelser: BG = Behandlingsgruppe. KG = Kontrolgruppe.				

Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler

#	Studiets konklusion	Sammenligning	Primære resultater	Kvalitets- vurdering og Vægt
5	Reduktion af transfobi for begge grupper, dog stiger niveauet for kontrolgruppen ved den sene måling. Kontakt, både direkte og indirekte, er med til at reducere fordom. Direkte kontakt har en større og mere vedvarende effekt, end indirekte kontakt.	Gruppe som modtog anden lignende behandling (alternativ gruppe) Pre- og 2 Posttests af spørgeskema, udført lige efter indsats og 1 måned efter.	Resultater for BG: Pretest: $M = 3.3$ $SD = 0.07$ Posttest 1: $M = 2.26$ $SD = 0.07$ Posttest 2: $M = 2.19$ $SD = 0.06$ Ændring i score = 1.11 Resultater for AG: Pretest: $M = 3.3$ $SD = 0.07$ Posttest 1: $M = 3$ $SD = 0.07$ Posttest 2: $M = 3.15$ $SD = 0.07$ Ændring i score = 0.15	ROB 2: Low risk of bias Høj vægt Bygger på kvalitetsvurderingen, ingen yderligere bemærkninger.
Forklaring af generelle forkortelser: BG = Behandlingsgruppe. M = Middelværdi. AG = Alternativ gruppe. SD = Standardafvigelse.				

Tabel 10 (fortsat) - Analytisk tabel af artikler

#	Studiets konklusion	Sammenligning	Primære resultater	Kvalitets- vurdering og Vægt
6	Indsatsen er succesfuld i at påvirke deltagere biologisk og neurologisk. Behandlingsgruppen har øget empati respons og reduceret stress hormon. Indsatsen er succesfuld i reducere fjendtlighed og øge åbenhed, særligt for udgruppen. Langsigtet har indsatsen været med til at øge deltagernes holdninger i forhold til fred.	Kontrolgruppe som ikke modtog nogen behandling. Pre- og Posttests af alle målinger, udført efter end indsats.	Observations resultat for social adfærd: Øget åbenhed og empati, samt reduktion af fjendtlighed. Hormon målinger: Øget OT niveau for deltagere som viste tegn på høj åbenhed. Reduceret CT niveau for BG. Neurologiske målinger af empati respons: Under pretest viste begge grupper reduceret empati respons for udgruppe. Efter behandling var det empatiske respons ens for indgruppe og udgruppe. Neurologiske målinger af fordom: Efter behandling var der ingen naturlig fordoms respons.	ROB 2: Low risk of bias Resultater og analyse er overfladisk forklaret, men giver en indikation at studiets kvalitet er højt. Moderat vægt Da der er dele af studiet som ikke er beskrevet i detaljer, kan der være bias, som der kontrolleres for i vægtningen.
Forklaring af generelle forkortelser: BG = Behandlingsgruppe. KG = Kontrolgruppe. OT = Oxytocin. CT = Kortisol.				

8.1 Studie #1

8.1.1 Formål med studiet

Formålet med studiet var at undersøge effekten af et taler panel bestående af lesbiske, bøsser og biseksuelle personer (LGB), på universitetsstuderendes LGB fordomme. Studiet tager udgangspunkt i Allports kontaktteori, som den teoretiske forklaring for nedbrydelsen af fordomme (Span, 2011, pp. 192 – 194).

8.1.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Studiets indsats består af et panel bestående af personer fra universitetet, det uddybes ikke om de er studerende eller ansatte, men panelet blev organiseret af 'the Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender Resource Center' (LGBTRC) som er lokaliseret på universitets campus. Panelet fortæller om deres personlige oplevelser som LGB person og derefter er der mulighed for at publikummet stiller spørgsmål (Span, 2011, pp. 196 – 197)

8.1.3 Studiedesign

Studiets design bliver ikke beskrevet, men ud fra beskrivelsen af måden at studiepopulationen er rekrutteret på, vurderes studiet til at være et NRS. For at få rekrutteret studerende til studiet, blev der taget kontakt til undervisere på et universitet. Underviserne blev tilbudt at få et panel af LGB personer til at tale for deres klasse, hvorefter de studerende blev spurgt om de ville deltage i studiet. Efter at have fået rekrutteret klasser til studiets behandlingsgruppe, blev der søgt efter klasser som havde de samme karakteristika som behandlingsgruppen, for at danne en kontrolgruppe. Her ledte forskerne efter passende klasser og kontaktede underviseren for at høre om deres klasse ville deltage i studiet (Span, 2011, pp. 195 – 196).

8.1.4 Resultater og konklusion

For begge skalaer i studiet kunne der ses en signifikant reduktion i fordomme, for både behandlingsgruppen og kontrolgruppen. De to grupper har næsten ens reduktion, dog er kontrolgruppens resultater bedre. Havde kontrolgruppen en større standardafvigelse end behandlingsgruppen. Yderligere analyserede studiet også på en af underskalaerne fra ATLGm skalaen, for at se om der potentielt var forskel i scoren i forhold til homoseksuelle mænd og kvinder. Her scorede begge grupper højere i forhold til homoseksuelle mænd end i forhold til homoseksuelle kvinder (Span, 2011, pp. 197 – 200).

Lidt atypisk så kommer studiet ikke med en konkret konklusion, men påpeger at den indledende hypotese om kontaktens evne til at reducere fordomme, er understøttet. Dette skyldes muligvis, at studiets kontrolgruppe også havde en reduktion af fordomme - noget som overraskede studiet. Reduktionen for kontrolgruppen forklares med at deltagelsen i studiet og selveste spørgeskemaet har ageret som en form for indsats. Forklaringen bygger på tidligere forskning som har vist at kontakt ikke nødvendigvis behøver at være til stede for at fordomme reduceres - i stedet kan negative holdninger mod udgruppe personer reduceres når en person finder ud af at indgruppe personer har venskaber med udgruppe personer. Studiet teoretiserer at dette muligvis er tilfældet, hvor spørgeskemaet har fået kontrolgruppen til at diskutere deres erfaringer og oplevelser med LGB personer (Span, 2011, pp. 201 – 204).

8.1.5 Kvalitetsvurdering

Studiet vurderes til at have en moderat risiko for bias, grundet forholdene om resultatmåling, hvor der blev vurderet til at være en moderat risiko for bias. Dette skyldes at deltagerne selvrapporterede, og de viste, hvilken gruppe de tilhørte (Span, 2011, pp. 194 – 196). Dette kan potentielt have haft en indflydelse på deres svar. Det er svært at vurdere hvor stor indflydelsen har været, men da indsatsen omhandler fordomme og holdninger i forhold til en udsat gruppe (LGB personer), kan der være tilfælde af social desirability bias (Aarhus Universitet, 2025).

8.1.6 Vægtning af studiet

Ud fra studiets kvalitetsvurdering bør studiet vægtes moderat (Higgins, Julian P. T. et al., 2024, p. 51). Dog er der et problem med studiets konklusion, som gør at det bør vægtes lavere. Forklaringen for kontrolgruppens fordomsreduktion lægger op til et nyt problem - nemlig at den er modstridende med konklusionen, at det er kontakten som har haft en effekt på behandlingsgruppen. For hvis spørgeskemaet er en indsats, så har behandlingsgruppen modtaget to indsatser, og dermed kan der ikke siges hvilken som har haft den primære effekt. Dette udelukker selvfølgelig ikke at dialog indsatsen har haft en effekt, men det kan ikke vide det med sikkerhed på trods af de signifikante resultater. Derfor vægtes studiet **Lavt** i syntesen.

8.2 Studie #2

8.2.1 Formål med studiet

Studiet har et todelt formål, at undersøge om udgruppe rådgivning (kontakt) er med til at reducere udgruppe angst og at reducere fordomme mod rådgiverens race. Studiet teoretiserer at rådgivning har potentialet for at være en unik form for udgruppe kontakt med en række fordele. Studiet tager udgangspunkt i Allports kontakt teori og Pettigrew & Tropps teori om udgruppe angst (Rw & Joyce, 2024, pp. 384 – 387).

8.2.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Studiets indsats består af en 30 minutters rådgivning session, med fokus på almen angst. Selveste rådgivningen og fokuset på angst er en sløring af det rigtige formål. Rådgivnings sessionen foregår enten via et online video opkald eller chat med et billede af rådgiveren, med en lige fordeling blandt deltagerne (Rw & Joyce, 2024, pp. 389 – 391).

8.2.3 Resultater og konklusion

Resultaterne viste, at udgruppe-kommunikation signifikant reducerede udgruppe angst, men at effekten på fordomme var mere kompleks. I forhold til race fordomme er resultaterne fordelt på rådgivernes racer; Asiat , afro-amerikaner og hvid. Yderligere fandt studiet, at måden af kommunikation ikke gjorde nogen forskel. Studiet fremlægger dog relativt lidt rå data for resultaterne af de brugte skalaer og måleredskaber - den eneste rå data er et samlet gennemsnit for udgruppe angst. Størstedelen af resultaterne som bliver præsenteret i studiet er resultaterne af analyserne. Analyserne undersøger både om der er en signifikant forskel mellem behandlingsgruppen og kontrolgruppen, og om racen på rådgiveren gør en forskel (Rw & Joyce, 2024, p. 393). Resultaterne af analysen fremlægges i en række tabeller, som er inddelt i forhold til om deltagerne har modtaget indgruppe eller udgruppe kommunikation, og rådgiverens race i forhold til den målte fordom.

For fordomme over for asiater fandt studiet ikke nogen signifikant forskel mellem behandlings- og kontrolgruppen. Studiet fandt en signifikant stigning i fordomsniveauet, når rådgiveren var asiatisk (Rw & Joyce, 2024, pp. 393 – 394).

For fordomme over for afro-amerikaner fandt studiet ikke nogen signifikant forskel mellem behandlings- og kontrolgruppen. Studiet fandt en signifikant reduktion, når rådgiveren var afro-amerikanere (Rw & Joyce, 2024, pp. 394 – 395).

For fordomme over for hvide fandt studiet en signifikant stigning i fordomsniveauet

for behandlingsgruppen. Studiet fandt en signifikant reduktion, når rådgiveren var hvid (Rw & Joyce, 2024, p. 396).

Studiet konkluderer, at rådgivning med en person fra en udgruppe er en optimal form for kontakt, som kan være med til at reducere fordomme og udgruppe angst. Studiets resultater viste, at på tværs af de tre racer som studiet fokuserer på, faldt niveauet af udgruppe angst efter rådgivningen. Dog var resultatet ikke så entydigt i forhold til fordomme. I to ud af tre tilfælde faldt niveauet af fordom, ligesom forventet, men til studiets overraskelse steg niveauet for asiater, når rådgiveren var asiat. Studier kommer dog med en potentiel forklaring for det uventede resultat, nemlig at det skyldes covid-19 epidemien, som fandt sted samtidig med studiet. Studiet refererer til tidligere forskning for at understøtte denne forklaring, som fandt at covid-19 epidemien fik amerikanere til at se kinesere som en trussel mod Amerika. Da den asiatiske rådgiver var fra Kina, kunne dette føre til en opblusning af negative følelser, heriblandt angst for epidemien, som forstærker fordommene (Rw & Joyce, 2024, pp. 397 – 398).

8.2.4 Kvalitetsvurdering

Studiet er vurderet til at have en lav risiko for bias. En af de ting som studiet særlig gør godt, for at reducere chancen for bias, er at sikrer både deltagerne og rådgiverne (indsatsens behandlere) er 'blinde' i forhold til studiets formål og hvilke grupper deltagerne er inddelt i (Rw & Joyce, 2024, pp. 389 – 391). Noget som er værd at nævne er at studiet har en skæv fordeling af deltagere i forhold til race - størstedelen af de afroamerikanske og asiatiske deltagere er i behandlingsgruppen, mens at det omvendte er tilfældet for de hvide deltagere. Normalt ville dette gøre at studiet blev vurderet til at have en moderat risiko for bias i randomiserings processen, men da studiet har et flertal af hvide rådgivere (tre mod en for de andre racer) virker den skæve fordeling rimelig (Rw & Joyce, 2024, p. 391, 407).

8.2.5 Vægtning af studiet

Grundet den lave risiko for bias i studiet, bør det vægtes højt i syntesen. Dog er der alligevel elementer af studiet som giver anledning til eftertanke, særligt den måde at resultaterne for fordomme bliver analyseret på. Umiddelbart virker analysen fin, som den også er vurderet til i kvalitetsvurderingen, da der bliver brugt en passende model til at finde størrelsen af effekt. Men der er et potentielt problem ved den måde at deltagerne er grupperet, noget som ikke bliver dækket i kvalitetsvurderingen (Higgins, Julian P. T. et al., 2024). Dermed kan det antages at, eksempelvis, den gruppe som modtog indgruppe rådgivning med en asiatisk rådgiver kun består af asiatiske deltagere. Det samme er dog ikke helt gældende for

gruppen der modtog udgruppe kommunikation med en ikke-asiatisk rådgiver, da der kan være hvide deltagere som havde en sort rådgiver i denne gruppe - men det er garanteret at alle asiatiske deltagere som modtog udgruppe kommunikation er en del af denne gruppe.

Pointen er at der i analysen inkluderes indgruppe fordomme og at der i tabellerne er en gruppe som udelukkende viser indgruppe fordomme og en gruppe som delvist består af indgruppe fordomme. Dette kan være med til at skabe en skævvridning af resultaterne, da indgruppe fordomme ikke sammenlignelige med udgruppe fordomme. Dette er muligvis tilfældet i resultaterne for fordomme overfor hvide, hvor behandlingsgruppen som ikke havde en hvid rådgiver, havde et markant højere fordomsniveau end resten af grupperne. Dette er i sig selv ikke et endegyldigt bevis for at der fejl i studiets analyse, men det giver anledning til bekymring. Dette gør at studiet vægtes **Moderat**, på trods af en ellers god kvalitetsvurdering.

8.3 Studie #3

8.3.1 Formål med studiet

Studiets primære formål er at undersøge om en intergroup dialogue indsats kan være med til at forbedre heteroseksuelle folkeskolelæreres holdninger, følelser og adfærd overfor LGB studenter og forældre. Yderligere ønsker studiet at undersøge om indsatsen kan være med til at øge selvrefleksion i forhold til LGB udfordringer og perspektiver. Studiet tager udgangspunkt i Zúñigas teori om intergroup dialogue (Dessel, 2010, pp. 561 – 563).

8.3.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Studiets indsats bygger på en protokol for dialog, 'Fostering Dialogue Across Divides'. Protokollen er med til at styre dialogen, med blandt fælles regler for dialogen, spørgsmål til diskussion og refleksionsopgaver. Indsatsen består af tre møder af tre timer. Deltagerne i behandlingsgruppen er inddelt i dialoggrupper, med 2 - 3 deltagere og 2- 3 LGB personer, samt en forsker til at facilitere dialogen. Kontrolgruppen modtog ingen behandling, men læste fire artikler om LGB studenter og forældres udfordringer (Dessel, 2010, pp. 564 – 567).

8.3.3 Resultater og konklusioner

Studiet fandt en signifikant effekt på fem af de ni punkter som der blev målt på. De fem punkter er; Civil Rights, Feelings Gays, Feelings Lesbians, Perspective Taking, og Behaviour. For alle fem punkter var der en forbedring i scoren (Dessel, 2010, p. 571).

Yderligere undersøgte studiet, om der var en relation mellem punkternes score. Her blev der fundet en positiv sammenhæng for Civil Rights, de to Feelings punkter, Perspective Taking og Critical Self-Reflection. Der blev også fundet en positiv sammenhæng mellem scorerne for Religious Conflict og Hate, og en negativ sammenhæng mellem scoren for Religious Conflict og Feelings, Perspective Taking, og Behaviour (Dessel, 2010, pp. 569 – 570).

Studiet konkludere at indsatsen havde en positiv effekt i forhold til støtte af LGB rettigheder, samt følelser og adfærd over for LGB personer - et resultat som understøtter teorierne om kontakt og relationers effekt på udgruppe fordomme (Dessel, 2010, p. 577). Men studiet fandt også en række udfordringer og begrænsninger i deres forskning. Studiet oplevede en del udfordringer i rekrutteringen af deltagere til studiet. Flere af deltagerne udtrykte frygt og usikkerhed for at deltage i studiet, særligt i forhold til at forældre ville klage over eller endda sagsøge lærerne for at snakke om LGB personer i skolen. Disse bekymringer kan også være med til at forklare hvorfor studiepopulationen var relativ lille og bør tages højde for i fremtidig forskning. Derudover oplevede studiet et tilfælde af 'ceiling effect', hvor deltagerne scorer så højt, at der ikke er plads til forbedring. Dette, samt den lave studiepopulation, gør det svært at måle en potentiel effekt (Dessel, 2010, pp. 577 – 581).

8.3.4 Kvalitetsvurdering

Studiet er vurderet til at have en grad af risiko for bias, særligt grundet randomiserings processen og resultatmålingen. For randomisering processen er der en grad af risiko for bias grundet den skæve fordeling af deltagerne mellem behandlings- og kontrolgruppen. Kontrolgruppen er nærmest udelukkende kvinder, hvor imod behandlingsgruppen er mere lige fordelt på køn (Dessel, 2010, pp. 564 – 565). Den skæve fordeling af køn kan skyldes den lave studiepopulation, særligt det lave antal af mænd.

Yderligere så er det vurderet, at der er en grad af risiko for bias i resultatmålingen. Deltagerne har selvrapporteret og viste hvilken gruppe de var i (Dessel, 2010, p. 564). Dette kan have ført til et tilfælde af social desirability bias, noget som studiet selv påpeger, da deltagerne scorede meget højt (Dessel, 2010, pp. 578 – 579).

8.3.5 Vægtning af studiet

Der er umiddelbart ikke noget ved studiet, udover kvalitetsvurderingen, som er med til at påvirke vægtningen af studiet. Udover at metoden og udførelsen af studiet virker fornuftig, med undtagelse af de punkter som kvalitetsvurderingen fandt, så viser analysen og diskussionen af resultaterne tegn på refleksion, som gør at den endelige konklusion virker

velovervejet og gennemarbejdet. Derfor bliver studiet vægtet ud fra kvalitetsvurderingen, som gør at studiet vægtes **Moderat**.

8.4 Studie #4

8.4.1 Formål med studiet

Formålet med studiet er at evaluere effekten af indsatsen Operation Understanding D.C. (OUDC), som er et etårigt dialogprogram for afroamerikanske og jødiske high school-elever. Indsatsens formål er at forbedre forholdet mellem de to grupper og øge forståelsen for den anden gruppe historie. Studiet tager udgangspunkt i Allports kontaktteori, samt videreudviklingen af Pettigrew og Dovidio, og Zúñigas intergroup dialogue teori (Wayne, 2008, pp. 452 – 458). Studiet ønsker blandt andet at måle på, om indsatsen er med til at forbedre udgruppe holdninger, optimisme for gruppernes relationer og udgruppe forståelse (Wayne, 2008, p. 459).

8.4.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Deltagerne er delt op i to klasser, med en lige fordeling af afro-amerikanere og jøder i hver klasse (Wayne, 2008, p. 456). Indsatsen strækker sig over et år og er inddelt i tre faser. Den første fase strækker sig over seks måneder, og består primært af undervisning og aktiviteter, der er til for at danne relationer. Formålet med denne fase er at deltagerne lærer om hinanden og deres erfaringer, samt at udvikle tillid og empati indenfor gruppen. Anden fase strækker sig over en måned og er en sommertur, hvor deltagerne besøger en række jødiske og afroamerikanske fællesskaber og lokationer, som har betydning for borgerrettighedskampen. Formålet med denne fase er at deltagerne skal 'opleve' de ting som de har fået undervisning om. Den tredje fase er ikke specificeret i forhold til varighed, andet end den strækker sig over efteråret. I denne fase er der foredrag, debatprogrammer og en weekendtur, som skal lære deltagerne at facilitere dialog og offentlig tale. Til slut i indsatsen skal deltagerne engagere sig i andre indsatser, hvor de skal holde taler og facilitere workshops om deres oplevelser og vigtigheden af at reducere fordomme (Wayne, 2008, p. 457).

8.4.3 Studiedesign

Studiedesignet bliver ikke beskrevet, men er vurderet til at være et kohortestudie. Studiepopulationen består af deltagerne i OUDC indsatsen for det tidspunkt som studiet blev udført. For at være med i indsatsen skulle deltagerne sende en ansøgning og deltage i et

interview, hvor de blev udvalgt i forhold til hvor meget de kunne give og få ud af indsatsen. Studiets kontrolgruppe består af afviste ansøgere til indsatsen det efterfølgende år. For at være med i indsatsen skulle deltagerne sende en ansøgning og deltage i et interview, hvor de blev udvalgt i forhold til hvor meget de kunne give og få ud af indsatsen (Wayne, 2008, pp. 456, 460 – 461).

8.4.4 Resultater og konklusioner

Som en del af studiets databehandling testede studiet skalaernes reliabilitet - som en del af dette blev et af de syv punkter, Intergroup Traits, fjernet da mange af deltagerne enten nægtede at svare eller svarede det samme for alle punkter i underskalaen (Wayne, 2008, p. 461). Ud af de resterende seks punkter var der kun to af punkterne, hvor der var en signifikant effekt blandt alle deltagerne - Intergroup Relations Optimism og Intergroup Understanding. Resultaterne viste henholdsvis en reduktion og en stigning, en indikation af at deltagernes optimisme for de to gruppers relationer kan forbedres er faldet og deres forståelse for den anden gruppe er steget (Wayne, 2008, pp. 466 – 467).

Yderligere fandt studiet, at der var en markant forskel i resultaterne for de to klasser. For klasse 1 fandt de, at der var en signifikant positiv effekt på tre punkter - Intergroup Understanding, Willingness for Intergroup Interaction og Intergroup Attitudes. For klasse 2 var der kun et punkt hvor der blev fundet en signifikant effekt, Intergroup Relations Optimism, hvor der var en reduktion ligesom den overordnede score (Wayne, 2008, p. 468). Forskellen i resultaterne tilskyndes at deltagerne i den første klasse dannede tætte relationer og venskaber, noget som ikke var tilfældet i den anden klasse. (Wayne, 2008, pp. 465 – 466, 472 – 473)

Studiet konkluderer, at indsatsen er succesfuld i at ændre holdninger, særligt i forhold til udgruppe forståelse. Indsatsen er dermed et bevis på, hvordan intergroup dialogue kan være med til at nedbryde fordomme og forbedre forholdet mellem grupper. Dog fandt studiet at personlige relationer er et vigtigt element for at lignende indsatser kan være succesfulde, som det kan ses i forskellen på de to klassers resultater (Wayne, 2008, p. 475).

8.4.5 Kvalitetsvurdering

Studiet er vurderet til at have en seriøs risiko for bias, grundet potentielle confounders og resultatmålingen. I forhold til confounders er det vurderet, at der er en moderat risiko for bias. Denne vurdering bygger på tidsperioden for indsatsen, samt at de to klasser viste vidt forskellige resultater. Indsatsen strækker sig over en etårig periode, en relativ lang periode for en indsats, hvor der potentielt kan være eksterne faktorer som har påvirket resultatet.

Studiet påpeger at deres kontrolgruppe tager højde for dette og at tidsperioden ikke bør være et problem (Wayne, 2008, p. 470). Men da kontrolgruppen er af en lille størrelse, virker det ikke rimeligt at sammenligne de to gruppers resultater. Yderligere så de to klassers resultater meget forskellige, forklaret med manglende relationer i klasse 2, så er det muligt at der er ukontrollerede confounders - eksempelvis kan det deltagernes personlighed eller de frivillige i indsatsen.

I forhold til resultatmålingen, er det vurderet, at der er en seriøs risiko for bias. Deltagerne selvrapporterede og viste, uden tvivl, om de var i behandlingsgruppen eller kontrolgruppen. Derudover er der stor risiko for, at der er tilfælde af social desirability bias blandt deltagerne. Som nævnt blev et af de målte punkter fjernet grundet bekymring for validiteten af svarene - det er muligt at det samme er gældende for flere af de andre punkter i studiet.

8.4.6 Vægtning af studiet

På trods af studiets høje risiko for bias er der ikke andet som giver anledning til bekymring eller som er relevant for vægtningen af studiet. Studiet er selv opmærksom på nogle af de potentielle faldgruber og da studiets konklusion er understøttende frem for nyudviklende, er der intet yderligere ved studiet som påvirker vægtningen. Derfor bliver vægtningen vurderet ud fra kvalitetsvurderingen, som gør at studiet vægtes **Lavt**.

8.5 Studie #5

8.5.1 Formål med studiet

Studiets formål er at undersøge om direkte og indirekte kontakt kan reducere fordomme overfor transpersoner, samt om der er en forskel mellem de to former for kontakt. Studiet tager udgangspunkt i Allports kontaktteori (Rani & Samuel, 2019, pp. 448 – 450).

8.5.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Indsatsen for behandlingsgruppen er et talerpanel af transpersoner. Indsatsen varer en time, hvor den første halvdel bruges på at talerpanelet fortæller om deres oplevelser og de sidste halvdel bruges på at besvare spørgsmål fra deltagerne. Indsatsen for kontrolgruppen er en 30 minutters video af en transpersons oplevelser med stigmatisering og problemer i hverdagen (Rani & Samuel, 2019, p. 451).

8.5.3 Resultater og konklusioner

Studiet fandt en signifikant effekt for begge indsatser, i forhold til at reducere fordomme - dog var den direkte kontakt væsentligt mere effektiv og havde en længerevarende effekt. For behandlingsgruppen faldt fordoms scoren markant efter indsatsen og faldt yderligere en måned efter indsatsen - for kontrolgruppen faldt scoren lidt efter indsatsen og steg igen en måned efter, dog ikke så meget som før indsatsen (Rani & Samuel, 2019, pp. 452 – 453).

Studiet konkluderer at begge former for kontakt kan være med til at reducere fordomme, men at direkte kontakt har en betydelig større effekt, som er mere vedvarende over tid (Rani & Samuel, 2019, p. 455).

8.5.4 Kvalitetsvurdering

Studiet er vurderet til at have en lav risiko for bias. Selvom studiets deltagere selvrapporterede, har de ikke vidst, hvilken gruppe de var i, da begge grupper modtog behandling. Yderligere så vurderes det heller ikke til at der har været risiko for social desirability bias. Dette baseres på resultatet for den anden post måling, hvor at kontrolgruppens resultat var 'forværret' i forhold til den første post måling - hvis der var tale om social desirability bias, så bør det antages at resultatet forblev det samme eller bedre.

8.5.5 Vægtning af studiet

Der er ingen yderligere kommentarer eller bemærkninger til studiet, særligt grundet dets simpelhed, som gør at studiet er meget gennemsigtigt. Dermed vægtes studiet i forhold til kvalitetsvurderingen, som gør at det vægtes **Højt**.

8.6 Studie #6

8.6.1 Formål med studiet

Studiets formål er at bevise, hvordan at studiets indsats kan bruges til at reducere fordomme og fjendtlig adfærd, samt øge villigheden til fred for grupper i konflikt. Studiet, og den tilsvarende indsats, bygger på en biologisk og neurologisk model for, hvordan kærlighed og had er med til at danne sociale grupper. Yderligere så ønsker studiet også at måle om indsatsen har haft en langsigtet effekt, særligt i forhold til villigheden for fred. Studiet tager udgangspunkt i Israel - Palæstina konflikten (Feldman, 2023, pp. 603 – 607).

8.6.2 Indsats og implementering af dialog(tilgang)

Indsatsen, kaldet for 'Tools of Dialogue', er udarbejdet af artiklens forfatter og bygger på en model, også udarbejdet af forfatteren, for 'Biobehavioral Synchrony'. Biobehavioral synchrony er et fænomen hvor biologi og opførsel samles for at blive til den 'lim', der binder grupper sammen. Dette opstår i sociale situationer, hvor der opstår en synkron udførsel af en social handling, eksempelvis latter eller øjenkontakt. Hver session starter og slutter med en aktivitet, eksempelvis fællessang, for at skabe det førnævnte fænomen. Derefter bliver gruppen introduceret til sessionens emne og tilsvarende aktivitet. Deltagerne i studiet blev inddelt i grupper af 10 - 12, med en ligefordeling af jøder af araber, samt afskilt på køn. Hver gruppe havde to moderatorer, en fra hver gruppe (Feldman, 2023, pp. 607 – 610).

8.6.3 Måling af fordomme

Udover at gøre brug af interviews og observationer, så måler studiet også på en række biologiske og neurologiske parametre. I forhold til de biologiske parametre, så måles deltagernes oxytocin og kortisol niveau. Kortisol er et stresshormon og et højt niveau kan være tegn på frygt eller utryghed. Oxytocin er et 'tilknytnings' hormon og et højt niveau indikerer en følelse af fællesskab (Feldman, 2023, pp. 605 – 606). I forhold til de neurologiske parametre blev der brugt hjernescanninger, magnetoencefalografi (MEG), af deltagernes empati respons og en kombination af Implicit Association Test (IAT) og hjernescanning til at måle ubevidst fordomme (Feldman, 2023, p. 609).

8.6.4 Resultater og konklusioner

For studie #6 er der ikke meget rådata for studiets målinger, som der bliver præsenteret, og i stedet bliver studiets resultater præsenteret gennem narrative beskrivelser, sammenkoblet med analyserne af resultaterne. Dette er særligt i forhold til kontrolgruppen, hvor der kun er få tilfælde i artiklen hvor deres resultater gennemgås (Feldman, 2023, pp. 610 – 612).

Resultaterne fra observationerne af sociale interaktioner viste, at de deltagere som deltog i indsatsen viste øget gensidighed og empati, samt reduceret fjendtlighed over for deres udgruppe partner (Feldman, 2023, pp. 610 – 611).

Resultaterne fra hormonmålingerne viste at oxytocin niveauet steg, men kun for bestemte personer i behandlingsgruppen. Studiet fandt, at de deltagere, som var i stand til at forholde sig andres perspektiv og flere forskellige standpunkter, havde et højere oxytocinniveau end andre. I forhold til målingerne af kortisol-niveauet, fandt studiet, at alle i behandlingsgruppen havde et niveau efter behandlingen (Feldman, 2023, p. 611).

For hjerne målingerne af empati respons, fandt studiet at både kontrolgruppen og behandlingsgruppen havde det samme respons inden behandlingen - testen viste at der var et automatisk empati respons for både ind- og udgruppen, men at responsen stoppede hurtigere for udgruppen. Efter behandlingen var der en tydelig effekt hos behandlingsgruppen, som havde den samme empati respons for både ind- og udgruppen (Feldman, 2023, pp. 611 – 612). For hjerne målingerne af fordoms respons, fandt studiet at efter behandling havde behandlingsgruppen ikke det typiske fordoms respons som der normalt finder sted (Feldman, 2023, p. 612).

Studiet konkluderer, at den særlige indsats kan bruges til at fremme fred og potentielt løse større konflikter, ved at reducere fordomme og bygge empati. Studiet påpeger at de resultater som de har fået fungerer som biologiske markører for de mekanismer der finder sted blandt andet i Allports kontakt teori - med andre ord beviser studiet biologien bag eksisterende teori (Feldman, 2023, pp. 613 – 614).

8.6.5 Kvalitetsvurdering

Studiet er vurderet til at have en lav risiko for bias. Studiet giver ikke anledning til nogen betydelige kommentarer i forhold til bias risiko. Det er dog værd at nævne at studiet til tider er meget overfladisk i sine beskrivelser, særligt i forhold til resultater og analysen. Studiet har ikke inkluderet rådata og gør i stedet brug af mere narrative beskrivelser af resultaterne. Ligeledes beskrives det ikke, hvordan analysen af resultaterne er udført eller hvilken databehandling der har været. Kvalitetsvurderingen er derfor lavet på en antagelse om at studiet er ærlig i sine beskrivelser og er udført på en objektiv og professionel måde - en antagelse som bygger på at studiet udgivet af en anerkendt institution og er en del af et større projekt og anerkendt organisation (Feldman, 2023; Levy et al., 2022; Ruth Feldman Lab, 2021a, 2021b).

8.6.6 Vægtning af studiet

Som nævnt blev studiet vurderet til at have en lav risiko for bias, men baseret på en antagelse om at studiet er ærlig i sin beskrivelse af resultater og analyser - grundet den manglende rådata og analyseresultater. Dermed vil en alternativ og mere kritisk kvalitetsvurdering muligvis vurdere studiet til at have en højere risiko for bias, grundet de begrænsede informationer i studiet. For at kompensere for dette, vil studiet vægtes lavere på trods af den gode kvalitetsvurdering, så den endeligt vægt for studiet er **Moderat**.

9. Opsummering og analyse af syntese resultater

9.1 Opsummering af syntesens resultater

Overordnet så viser studierne resultater at dialogbaserede indsatser har en positiv effekt på reduktionen af fordomme. For størstedelen af studierne var indsatsen med til at reducere deltagernes fordomme, med studie #1 som den eneste undtagelse, da resultaterne for studiet var for tvetydige. En fællesnævner for indsatsernes succes var brugen af personlige fortællinger, guidet og faciliteret dialog.

Derudover er der evidens for at dialogbaserede indsatser effekt på fordomme er vedvarende og fundamentalt påvirker deltagernes overbevisninger. Indsatserne var særligt effektive til at få deltagerne til at reflektere over deres holdninger og udgruppens oplevelser, som set i studie #3 og #4, hvilket har haft en særlig indvirkning på fordomsreduktionen. Resultaterne fra studie #5 og #6 viste at fordomsreduktionen var vedvarende, særligt viste fandt studie #6 at deltagernes udviklede empati for udgruppen og det ellers typiske fordomsrespons forsvandt efter indsatsen.

Dog fandt nogle af studierne, at der er en række faktorer som kan påvirke, om indsatserne er succesfulde eller ej. Særligt blev det fremhævet at deltagernes indstilling, konteksten for indsatsen og samfundsmæssige faktorer, havde indflydelse på fordomsreduktionen.

Når det gælder de forskellige former for dialog indsatser, er det ikke muligt at konkludere, at én metode er mere effektiv end de øvrige. Ingen bestemt tilgang til implementering af dialog skiller sig ud med markant bedre resultater. Med dialogmetode henvises der her til den konkrete udformning af dialogen – for eksempel brugen af taler paneler, som det ses i studie #1 og #5, hvor personer fra målgruppen deler deres personlige erfaringer med efterfølgende mulighed for spørgsmål fra deltagere. Andre studier, såsom studie #3, #4 og #6, benytter sig af gruppedialog, hvor deltagerne indgår i strukturerede samtaler med hinanden, mens studie #2 er karakteriseret ved en én-til-én dialog i form af rådgivning sessioner.

En sammenligning af studierne vægtning viser ikke, at én dialogmetode konsekvent fører til stærkere resultater. Eksempelvis repræsenterer talerpanelet både det højest vægtede studie i reviewet (studie #5) og et af de lavest vægtede (studie #1). Dette indikerer, at metoden i sig selv ikke er afgørende for udfaldet, men snarere at kvaliteten af implementeringen og konteksten, hvori den anvendes, spiller en væsentlig rolle. På den baggrund vurderes talerpanelet, ligesom de øvrige metoder, til at have en moderat effekt, og

ingen af de identificerede dialogformer fremstår signifikant mere virkningsfulde end andre i det samlede billede.

Noget, der yderligere bidrager til validiteten af den ovenstående opsummering, er, at de inkluderede studier dækker en bred vifte af fordomstyper og kontekster. De undersøgte indsatser retter sig mod fordomme relateret til race, seksuel orientering og kønsidentitet, samt fordomme opstået i forbindelse med dybt forankrede og langvarige konflikter – som eksempelvis den mellem israelere og palæstinensere. Trods den betydelige variation i både målgruppe og samfundsmæssig kontekst viser alle studier en reduktion i fordomme som resultat af dialogindsatsen. Dette indikerer, at typen af fordomme og den specifikke kontekst, hvori dialogen foregår, kun har begrænset indflydelse på interventionens overordnede effektivitet. Det understøtter antagelsen om, at dialogbaserede indsatser har en generel anvendelighed som metode til at nedbryde negative stereotyper og fremme udgruppe forståelse – uanset hvilken form for fordomme der er tale om.

9.2 Dialog som forebyggelse af hadforbrydelser

9.2.1 Kan personligheden påvirkes?

Som beskrevet i afsnit 6.2 kan bestemte personlighedstræk og psykologiske markører være med til at forudsige om en person er mere tilbøjelig til fordomsfuld adfærd - og om de er mere tilbøjelig til at begå kriminalitet. Ud fra disse teorier kan to hypoteser formes, i forhold til at forklare indsatsernes effekt: Den første er, at for nogle individer vil indsatserne have en reduceret positiv effekt, i forhold til at nedbryde fordomme, grundet deres personlighed. Den anden teori er at for at indsatserne skal kunne forebygge hadforbrydelser, skal indsatserne have en indflydelse på deltagernes psykologiske mekanismer - de ubevidste og underliggende processer i et individ. Disse hypoteser kunne være grundlaget for et studie i sig selv, men en analyse af studiernes resultater kan være med til give en indikation af om der evidens som understøtter disse teorier.

Studie #6 er det eneste studie, som direkte har forhold til deltagernes psykologi og personlighed. Et af studiets konklusioner, som en del af hormonmåling, var at kun de deltagere som var i stand til at ændre deres perspektiv og forholde sig til flere holdninger på en gang, havde et øget niveau af oxytocin (Feldman, 2023, p. 611). I relation til Allports beskrivelse af en fordomsfuld personlighed, stemmer dette overens med to af betingelserne - dikotomisering (sort-hvid verdenssyn) og behov for bestemthed (Allport, 1954, pp. 400 – 404). Den første betingelse er simpel, at man inddeler verdenen i to kategorier, typisk i to

modsatte kategorier. Den anden betingelse er, at man har et behov for stabilitet og har svært ved at håndtere ændringer - eksempelvis ved at man har svært ved at acceptere ny viden og stædigt bibeholder sine overbevisninger. I den anden ende af spektret, med Allports definition af en tolerant personlighed, er de modsatte betingelser selvindsigt og tolerance for tvetydighed, hvilket kan være tilfældet for den del af studiepopulationen som havde et lavere niveau af oxytocin (Allport, 1954, pp. 436 – 438).

I forhold til Eysencks teori, med særlige personligheds markører til at forudsige kriminalitet, er det ikke muligt at lave en analyse af studie #6, da der ikke er nogen af målingerne som kan overføres til en eller flere af Eysencks markører. Men da Eysenck teori kun er en af mange (Caspi et al., 1994, pp. 165 – 166), bør studiet resultater ikke fuldstændig afvises. For selvom studiet ikke måler på psykologiske træk i samme stil som Eysenck gør, så kan studiets resultater sammenlignes med resultaterne fra de to studier fra afsnit 6.2, som undersøgte sammenhængen mellem personlighed/psykologi og kriminalitet (Caspi et al., 1994; Ramírez et al., 2025).

I det første studie af Caspi et al. bliver der målt på ti forskellige markører, hvoraf det særligt er 'Aggression' og 'Stress Reaction' som er relevante. Disse markører beskrives henholdsvis som at være; *"Hurts others for own advantage..."* og *"Is nervous, vulnerable, sensitive, prone to worry."* (Caspi et al., 1994, p. 170). Disse to markører kan henholdsvis sammenlignes med målingerne af empati og stresshormoner i studie #6, hvor aggression kan ses som apati, det modsatte af empati. Indsatsen fra studie #6 var med til at øge empati og reducere stress niveau i mødet med udgruppen - sat i relation til resultaterne fra Caspi et al. studiet, kan det ses som nedsat aggression og stress reaktion. Dette betyder ikke at indsatsen potentielt er med til at skabe psykologiske ændringer i deltagerne, men det kan muligvis have en effekt på deres indledende reaktion, særligt i mødet med en udgruppe individ.

I studiet af Ramirez et al. blev der fundet en sammenhæng mellem aggression og særlige former for fordomme, affektiv og subtil (Ramírez et al., 2025, p. 523, 525). Her måles aggression ved at spørge ind til hvor ofte der er blevet udvist aggressiv adfærd, både verbal og fysisk, en definition der er meget ens med den tidligere definition fra Caspi et al.. Affektiv fordom beskrives som at være de følelser man oplever i mødet med udgruppen, og subtil fordom beskrives som at være indirekte fordomsfuld adfærd, eksempelvis at man overdriever forskelle der er mellem to grupper (Ramírez et al., 2025, p. 523). Selv om det er andre former for fordomme som der bliver målt på i studie #6, er der i begge tilfælde tale om en fordom respons, så det bør være sammenligneligt.

Det er selvfølgelig begrænset at lave en komplet konklusion ud fra denne analyse, da det kun bygger på et studie. Men da alle studierne har fået lignende resultater, er det rimeligt at antage at indsatserne har de samme påvirkninger på personligheds mekanismerne. Dermed kan det siges, at dialogbaserede indsatser kan være med til at forebygge hadforbrydelser, ved at øge empatien for bestemte udgrupper. Indsatserne er dog ikke med til at påvirke personligheden og vil sandsynligvis ikke være med til at forebygge almen kriminalitet eller hadforbrydelser mod udgrupper som der ikke er bygget empati for.

9.2.2 Kan had aflæres?

Som gennemgået i tidligere kapitel så er en af principperne for social læringsteori, at kriminalitet er en tillært egenskab, både i forhold til praktiske evner og rationalisering af kriminalitet. Ligeledes gælder det samme for fordomme og fordomsfuld adfærd, som også tilegnes via læring og tilpasning af det miljø, man vokser op i. En mulig teori for indsatsernes effekt kunne være at de er med til at aflære fordomme og fordomsfuld adfærd - problemet med denne teori er at den sætter urimelige høje forventninger til indsatsernes effekt, da det at aflære flere års adfærd ikke sker over et enkelt besøg. En alternativ, og mere realistisk, teori for indsatsernes effekt vil være at se på hvordan indsatserne påvirker de mere specifikke mekanismer i social læringsteori - eksempelvis ved at ændre definitioner for fordomme og læringen af normer, som ser negativt på fordomme. En anden mulig tilgang er at undersøge om studierne tager højde for fordomme som noget der tillæres og hvordan indsatserne kan være med til at påvirke dette.

I studierne #3, #5 og #6 ses der eksempler på læring af fordomme og hvordan dette kan skabe et potentiale for hadforbrydelser. Studie #6 tager udgangspunkt i Israel-Palæstina konflikten, en konflikt som har forårsaget fordom og had mellem de to grupper. Denne konflikt er konteksten for studiet og der bliver overfladisk forklaret for hvordan denne til læring finder sted. Studiet henviser til at børn fra begge grupper bliver socialiseret til at være mistroiske over for den anden gruppe og tildele dem negative egenskaber - dette fører så til dehumanisering og reduceret empati (Feldman, 2023, p. 613).

Denne proces indeholder nogle elementer fra Akers 'social structure and social learning' (SSSL) model. Selveste konflikten og gruppernes etnicitet repræsenterer den sociale struktur for læringen, hvor både konflikten og det ulige forhold mellem de to grupper kan være med til at øge chancen for hadforbrydelser (Akers, 1994, pp. 106 – 108; Jennings & Akers, 2019, pp. 118 – 119). Selveste 'socialiseringen' kan ses som et eksempel på differentiell association og muligvis også imitation - socialiseringen lærer dem at had og konflikt er den eneste måde at interagere med den anden gruppe, og det at konflikten

strækker sig over flere generationer kan øge chancen for imitation (Akers, 1994, p. 103, 105; Jennings & Akers, 2019, pp. 115 – 114, 118).

Både studie #3 og #5 tager udgangspunkt i to forskellige kulturer/samfund, henholdsvis Indien og USA, hvor de valgte udgrupper er undertrykte minoriteter (Dessel, 2010, p. 557; Rani & Samuel, 2019, p. 445). Studierne beskriver, hvordan der i begge tilfælde er tale om en kultur, hvor at den respektive minoritet ses som at være afvigende og forkert - hvilket medfører had, diskrimination og vold (Dessel, 2010, pp. 557 – 560; Rani & Samuel, 2019, pp. 446 – 448). Studierne går dog ikke i detaljer med hvordan at dette had reproduceres eller hvordan at det er med til at påvirke fordomme, i modsætning til studie #6. Det er derfor svært at lave nogen analyse i forhold til social læringsteori, dog kan det antages at en form for tillæring finder sted - som punkt 3 og 6 fra Burgess og Akers påpeger, så kommer den primære læring fra nære relationer og kriminel, eller i dette tilfælde diskriminerende, adfærd er et resultat af normer som ser positivt på denne form for adfærd (Sellers et al., 2012, pp. 76 – 77, 79 – 80).

Samlet set kan de tre studier ses som et forsøg på at gøre op med den kulturelle læring, som der finder sted. Som påpeget i starten af dette underafsnit vil det ikke være sandsynligt at indsatserne var i stand til at aflære fordomme, og som forventet er der ingen beviser for at dette er sket. Men da studierne viser positive resultater og en reduktion af fordomme, er det en indikation af at indsatserne er med til at modvirke den læring som der er fundet sted. Dette kan så være startskuddet til aflæring af fordomsfuld adfærd og begyndelsen på ny fordomsfri adfærd.

Der er dog et studie, studie #4, hvis indsats kan beskrives som at være et forsøg på ny læring, der skal gøre deltagerne mere åbne overfor hinandens grupper. Indsatsen indeholder elementer som, set igennem social læringsteori, er med til at opfordre fordomsfri adfærd og åben dialog. Dog er det værd at nævne at indsatsen beskrives i brede strøg, med enkelte specifikke referencer, så der er potentielt elementer som er blevet udeladt. Derfor vil der kun være nogen af punkterne fra Burgess og Akers teori, som tydeligt fremgår i studiets beskrivelse af indsatsen.

Undervisningen, udflugterne og de tilhørende diskussioner, er alt sammen eksempler på situationer hvor den fordomsfri adfærd bliver tillært - dette relateres til punkt 2 fra Burgess og Akers teori for social læring, som omhandler at læring foregår i særlige situationer hvor at adfærd forstærkes eller diskrimineres (Sellers et al., 2012, pp. 74 – 76). Selvom aktiviteterne er varieret, så har de det fælles formål at lære deltagerne om hinandens grupper, samt at udvikle tillid og empati mellem dem (Wayne, 2008, p. 457).

De klasser som deltagerne er en del af agere som gruppe for læringen af fordomsfri adfærd, per punkt 3 fra teorien - at læring finder sted i nære grupper (Sellers et al., 2012, pp. 76 – 77). Burgess og Akers påpeger at den primære gruppe typisk er ens forældre, men i takt med at man bliver ældre bliver den primære gruppe for læring ens ligeværdige - i dette tilfælde jævnaldrende unge. Gruppen er dog ikke 'naturligt' skabt, men er dannet som en del af deltagelse i indsatsen, og dette kan være med til at reducere styrken af læring - hvilket potentielt kan være med til at forklare hvorfor at en af grupperne ikke viste positive ændringer (Wayne, 2008, p. 473).

Som en del af undervisningen lærer deltagerne hvordan man skaber en ligeværdig dialog og er åben for andres synspunkter - dette relaterer til punkt 4, læring af teknikker og holdninger (Sellers et al., 2012, pp. 77 – 78). Til dette refererer studiet til hvordan diskussionerne er faciliteret af en underviser som sikrer at deltagerne lærer de rigtige teknikker for fordomsfri adfærd og dialog (Wayne, 2008, pp. 463 – 465).

Ud fra dette gives der en indikation af at indsatsen i studie #4 er med til at facilitere læringen af fordomsfri adfærd. Dog virkede det ikke til at det var dialogen som var det primære element for læringen, men det at indsatsen strakte sig over længere tid og det at deltagerne fik mulighed for at danne nære relationer. I stedet kan den åbne dialog ses som en teknik inden for fordomsfri adfærd.

10. Diskussion

10.1 Resultat diskussion

Formålet for dette review har været at undersøge om der er evidens for at dialogbaserede indsatser kan nedbryde fordomme og om dette kan være med til at forebygge hadforbrydelser. Dermed har der været fokus på dialogens effekt af fordomme samt en antagelse om at det er dialogen der er den eneste uafhængige variabel i indsatserne. Men denne antagelse er ikke nødvendigvis korrekt og kan føre til at alternative teorier for fordomsreduktionen overses. Eksempelvis kan Allports kontaktteori bruges som en alternativ teori for fordomsreduktionen, særligt da størstedelen af studierne bygger på denne teori, men muligvis er den også med til at undergrave dialogens effekt. Eksempelvis har den optimale kontakt og den optimale dialog, fra Zúñigas teori, mange fællestræk, blandt andet længerevarende kontakt og et fælles mål. Dermed kan det være svært at adskille dialogen fra kontakten, og dermed hvad der er skyld i fordomsreduktionen - muligvis kan dialogen ses som et element af kontakten.

Det er dog værd at påpege at halvdelen af studierne, #1, #2 og #5, ikke bygger på en teori for dialog, men på kontraktteorier - heriblandt Allports kontaktteori. Disse studier laver dermed ikke en forkert antagelse om, hvorfor deres indsatser virker, og denne usikkerhed er ikke relevant for dem. Det er derimod mere relevant for resten af studierne som bygger på dialog teori, særligt studie #4 og #6 hvor indsatsen strækker sig over længere tid og gør brug af ikke-dialog aktiviteter. For disse studier er det mere aktuelt at stille spørgsmål ved, om det er dialogen og ikke kontakten som er skyld i studiernes resultater.

Noget som muligvis kan være med til at underminere studierne positive resultater er studiepopulationen, som muligvis har været for 'gode' i forhold til fordomme. Med dette menes der at deltagerne muligvis har haft et lavt niveau af fordomme og har deltaget i indsatsen med en stor åbenhed overfor udgrupper.

Størstedelen af studierne, med undtagelse af studie #3 og #5, bruger studerende som deres studiepopulation, hvilket kan have haft indflydelse på studierne resultater. Der er nemlig evidens for at et højere uddannelsesniveau korrelerer med et lavere fordomsniveau (Allport, 1954, pp. 432 – 434; Eger et al., 2024; Weber, 2022; Wodtke, 2012, 2018). Dermed kan det være at de målte effekter muligvis ikke er overførbare til andre situationer/populationer. Dette virker til at være tilfældet for studierne #3, #4 og #5, hvor det bliver påpeget at deltagerne scorede bedre end forventet og at dette kan have påvirket deres resultater. Yderligere påpeger studie #3 at der var en udfordring i at rekruttere deltagere til studiet, grundet frygt eller uenighed - eksempelvis mente nogle af de adspurgte lærere at det ikke var passende at diskutere LGB forhold i en undervisningskontekst.

Det er dog også værd at påpege, at unge typisk er mere påvirkelige og modtagelige overfor nye holdninger og overbevisninger (Ahmed et al., 2020; Allport, 1954, pp. 297 – 300, 312 – 315; Dovidio et al., 2005, pp. 310 – 311). Dermed kan studierne population ses som at være den bedste i forhold til at måle effekt, da der er potentiale for større ændringer i deltagernes holdninger. Dette er det primære argument for udvælgelsen af målpopulationen i studie #6 (Feldman, 2023, p. 607).

10.2 Metodediskussion

I forhold til manglende data, så er der to dele som kan være skyld i at vigtig viden ikke er blevet inkluderet - fravalget af studier som måler på hadforbrydelser og definitionen af dialogbaseret indsats.

I forhold til fravalget af studier som måler på hadforbrydelser blev det, som beskrevet i afsnit 7.3.1.2, vurderet at da hadforbrydelser er et resultat af fordomme, så vil en reduktion

af fordomme også resultere i en forebyggelse af hadforbrydelser. Yderligere var det tiltænkt at inklusionen af kriminologiske teorier i analysen ville være med til at understøtte denne antagelse, og dermed være med til at besvare problemformuleringen. Men hvis disse typer af studier var inkluderet, kunne man med større sikkerhed vurdere dialog indsatsers evne til at forebygge hadforbrydelser, da der ville være konkrete beviser. Yderligere er det ikke usandsynligt at studier som fokuserer på hadforbrydelser arbejder med en mere fordomsfuld population. Dermed vil der ikke være den samme udfordring med en for god studiepopulation, som beskrevet i det foregående afsnit.

I forhold til definitionen af dialogbaserede indsats, som bliver beskrevet i afsnit 7.1, så tager den udgangspunkt i Zúñigas teori om Intergroup dialogue og at dialogen skal være det primære element i indsatsen. Udgangspunktet i Zúñiga er der ikke noget problem ved, men det at dialogen skal være et primært element efterlader meget til fortolkning. Der er ikke en klar afgrænsning for hvornår dialogen er det primære element, hvilket efterlader en del til fortolkning i sorteringsprocessen. Et eksempel på hvordan denne uklare definition kan have påvirket sorteringsprocessen er at et studie blev fravalgt, grundet at indsatsen manglede på to andre aktiviteter fra indsatsen - sove- og spisegrupper (White et al., 2021). Studiet blev ekskluderet, da tilstedeværelsen af andre aktiviteter ville gøre det svært at vurdere effekten af dialog. Men det samme argument kan bruges til nogle af de inkluderede studier, særligt studie #4, som også gør brug af flere aktiviteter i deres indsats. Vurderingen af studierne er baseret på en professionel vurdering for om dialogen var det primære element i indsatsen, men grundet den uklare afgrænsning er der risiko for bias. Det foregående eksempel med de to studier, bør derfor ses som et eksempel på, hvor små forskelle der er for nogle af de ekskluderede og inkluderede studier.

En central udfordring for dette review er, at det er udført af en enkelt person, noget som der bliver kraftigt frarådet af Cochrane (Higgins, Julian et al., 2024, p. 1.3). Dette er for at reducere chancen for at sortering og udvælgelsesprocessen af artiklerne er påvirket af bias eller fejl - det samme er gældende for kvalitetsvurderingen af de udvalgte artikler. Yderligere påpeger Cochrane Håndbogen, at førstegangs reviewer bør arbejde sammen med mere erfarne reviewer, igen for at minimere risikoen for bias.

Som sagt er dette review udført af en person, som også er første gangs reviewer, hvilket uundgåeligt har haft en negativ effekt på kvaliteten af dette review. Det er svært at sige specifikt hvilke dele af reviewet som er påvirket af dette, men det kan antages at det særligt er i dataindsamlingen, kvalitetsvurderingen og vægtningen, at der er tilfælde af bias, da disse dele involverer en del beslutninger.

I dataindsamlingen er der mange dele som bygger på professionelle beslutninger, nogle af dem i forhold til afgrænsningen af reviewet, andre i forhold til udvælgelsen af studier. Som udgangspunkt bør det antages at disse beslutninger er fornuftige og rimelige, men uden en anden holdning er der risiko for fejl og bias. Et eksempel på dette er at dele af søgningen blev testet og derefter ændret for at få mere passende resultater, noget som helst skal undgås i et systematisk review (Higgins, Julian et al., 2024, p. 1.5). Ligeledes blev faserne i sorteringsprocessen udført af flere omgange, for at sikre at de korrekte studier blev fravalgt, hvilket kan have forårsaget bias i denne del af reviewet. Selvom det overordnet set har haft en positiv effekt på reviewet, så kan det ikke udelukkes, at nogle studier er blevet valgt fra eller til på baggrund af det endelige resultat for en fase.

Både kvalitetsvurderingen og vægtningen afhænger af professionelle vurderinger og beslutninger, lavet af reviewerne. Når kun en person står for disse vurderinger, øges risikoen for subjektivitet og potentiel bias. Der er en større sandsynlighed for, at personlige fortolkninger eller forhåndsantagelser har haft indflydelse på beslutninger undervejs, eksempelvis i vurderingen af studiernes metodiske kvalitet eller i tolkningen af deres resultater. I systematiske reviews anbefales det ofte, at mindst to uafhængige bedømmere foretager kvalitetsvurderingen, netop for at øge pålideligheden og minimere individuel skævhed. Fraværet af en sådan dobbelt vurdering bør derfor tages i betragtning ved fortolkningen af reviewets konklusioner.

11. Konklusion

Resultaterne af syntesen viser, at dialogbaserede indsatser effektivt kan reducere fordomme på tværs af grupper og kontekster. Gennem faciliteret udveksling og aktiv lytning fremmes refleksion og empatisk forståelse, hvilket kan føre til varige holdningsændringer. Det er især dialogens evne til at fremme relationel indsigt og følelsesmæssig involvering, der gør den velegnet til at nedbryde stereotype forestillinger.

Analysen af syntesen i relation til kriminologiske teorier viser, at dialog også kan have et forebyggende potentiale i forhold til hadforbrydelser. Udover at reducere fordomme kan dialog fremme empati og mindske den emotionelle og kognitive drivkraft bag had. Dialog kan også bidrage til aflæring af diskriminerende adfærd og dermed reducere både verbal og strukturel diskrimination. Derfor fremstår dialog som en relevant tilgang i forebyggelsen af hadforbrydelser.

Det skal dog bemærkes, at der er en vis usikkerhed i den samlede konklusion. Selvom de fleste studier viser positive effekter af dialogbaserede indsatser, reduceres evidensstyrken af metodisk kvalitet. Flere studier har moderat risiko for bias, og kun ét studie blev vurderet som af høj kvalitet. Dette betyder, at konklusionerne bør tolkes med forsigtighed, og der er behov for yderligere forskning af høj kvalitet for at styrke evidensgrundlaget.

Desuden bør der tages højde for en potentiel bias i udarbejdelsen af reviewet, da processen er blevet gennemført af én reviewer. Manglen på en 'second opinion' reducerer muligheden for at identificere fejl, hvilket svækker den interne pålidelighed af reviewet.

På trods af disse begrænsninger ændrer det ikke på det overordnede billede af dialogbaserede indsatsers potentiale. De entydige resultater på tværs af studierne tyder på, at dialog kan reducere fordomme. Begrænsningerne bør ses som en påmindelse om, at arbejdet med fordomme er komplekst, og at flere faktorer spiller ind. Fremtidige indsatser bør derfor være opmærksomme på de strukturelle og kontekstuelle rammer for dialogen – herunder kvalificeret facilitering og tryghed i deltagergruppen.

Selvom reviewet giver en tydelig indikation af, at dialogbaserede indsatser har en positiv effekt på fordomsreduktion, er der behov for yderligere forskning. Især bør fremtidig forskning undersøge dialogens effekt på forebyggelsen af hadforbrydelser og på personer med stærkt forankrede fordomme. Da ingen af de inkluderede studier direkte måler på hadforbrydelser som udfald, forbliver vurderingen af dialogens forebyggende effekt teoretisk. Der er også behov for at undersøge, hvordan dialog påvirker personer med dybt rodfæstede eller ideologisk betingede fordomme, da de undersøgte populationer primært består af tolerante individer.

References

- Ahmed, S., Foulkes, L., Leung, J. T., Griffin, C., Sakhardande, A., Bennett, M., Dunning, D. L., Griffiths, K., Parker, J., Kuyken, W., Williams, J. M. G., Dalgleish, T., & Blakemore, S. J. (2020). Susceptibility to prosocial and antisocial influence in adolescence. *Journal of Adolescence*, 84, 56–68. 10.1016/j.adolescence.2020.07.012
- Ahn, E., & Kang, H. (2018). Introduction to systematic review and meta-analysis. *Korean Journal of Anesthesiology*, 71(2), 103–112. 10.4097/kjae.2018.71.2.103
- Akers, R. L. (1994). A Social Learning Theory of Crime. In Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (Ed.), *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 101–114). Oxford University Press.
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.
- Bowman, N. A., Denson, N., & Park, J. J. (2016). Racial/Cultural Awareness Workshops and Post-College Civic Engagement: A Propensity Score Matching Approach. *American Educational Research Journal*, 53(6), 1556–1587. 10.3102/0002831216670510
- Brown, R. (1995). *Prejudice : its social psychology*. Blackwell.
- Caspi, A., Moffitt, T. E., Silva, P. A., Stouthammer-Loeber, M., Krueger, R. F., & Schmutte, P. S. (1994). ARE SOME PEOPLE CRIME-PRONE? REPLICATIONS OF THE PERSONALITY-CRIME RELATIONSHIP ACROSS COUNTRIES, GENDERS, RACES, AND METHODS. *Criminology (Beverly Hills)*, 32(2), 163–196. 10.1111/j.1745-9125.1994.tb01151.x
- CDE. (2024). *Ansøgningspulje til etablering og udbredelse af ung-til-ung dialog*. stopekstremisme.dk. Retrieved 20/10/2024, from <https://stopekstremisme.dk/nyheder/ansogningspulje-unge-skal-rustes-til-at-sige-fra-over-f>

[or-antisemitisme-og-alle-andre-former-for-intolerance](#)

CFDP. (2025a). *Gratis dialog workshop*. cfdp.dk. Retrieved 18/02/2025, from

<https://cfdp.dk/samfund-og-demokrati/ung-til-ung/>

CFDP. (2025b). *Gratis ung-til-ung-workshop om demokratisk dannelse*. cfdp.dk. Retrieved 18/02/2025, from

<https://cfdp.dk/oplaeg/elever/workshop-om-dialog-fordomme-og-faellesskaber-gratis/>

Chakraborti, N. (2015). Re-Thinking Hate Crime. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(10), 1738–1754. 10.1177/0886260514548581

Charles Sturt University. (2024). *Library Guides: Literature Review: Systematic literature reviews*. libguides.csu.edu.au. Retrieved 15/12/2024, from

<https://libguides.csu.edu.au/c.php?g=476545&p=3257991>

Cherry, G., Boland, A., & Dickson, R. (2023). *Doing a Systematic Review: A Student's Guide* (Third edition ed.). Sage Publications.

COWI. (2015). *KORTLÆGNING AF HADFORBRYDELSER I DANMARK - EN UNDERSØGELSE AF BEFOLKNINGENS OPLEVEDE HADFORBRYDELSER*

CQUniversity Library. (2021). *CQUniversity Library - Systematic review*. web.archive.org.

Retrieved 28/10/2024, from

<https://web.archive.org/web/20210223202911/https://libguides.library.cqu.edu.au/systematic-review>

CRD. (2009). *Systematic Reviews : CRD's guidance for undertaking reviews in health care*. Centre for Reviews and Dissemination.

Cullen, F. T., Agnew, R., & Wilcox, P. (2022). *Criminological theory : past to present* (7th ed ed.). Oxford University Press.

Dancygier, R. M., Hewstone, M., Glick, P., Esses, V. M., & Dovidio, J. F. (2010). Hate Crime. (pp. 294–311). SAGE Publications Ltd. 10.4135/9781446200919.n18

Danmark Statistik. (2023). *It-anvendelse i befolkningen*. dst.dk: Danmarks Statistik.
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=49775&sid=itbef2023>

Dessel, A. B. (2010). Effects of Intergroup Dialogue: Public School Teachers and Sexual Orientation Prejudice. *Small Group Research*, 41(5), 556–592.
10.1177/1046496410369560

Dovidio, J. F., Glick, P. S., & Rudman, L. A. (2005). *On the nature of prejudice : fifty years after Allport*. Blackwell Pub.

Eger, M. A., Hjerm, M., & Velásquez, P. (2024). Unpacking the liberalizing potential of higher education: an analysis of academic majors, anti-Black prejudice, and opposition to immigration. *Ethnic and Racial Studies*, 47(15), 3371–3406.
10.1080/01419870.2023.2295479

Eysenck, H. J. (1977). *Crime and personality*

Farrell, A., & Lockwood, S. (2023). Addressing Hate Crime in the 21st Century: Trends, Threats, and Opportunities for Intervention. *Annual Review of Criminology*, 6(1), 107–130.
10.1146/annurev-criminol-030920-091908

Feldman, R. (2023). The neurobiology of hatred: Tools of Dialogue© intervention for youth reared amidst intractable conflict impacts brain, behaviour, and peacebuilding attitudes. *Acta Paediatrica*, 112(4), 603–616. 10.1111/apa.16676

Gaertner, S. L., Dovidio, J. F., Anastasio, P. A., Bachman, B. A., & Rust, M. C. (1993). The Common Ingroup Identity Model: Recategorization and the Reduction of Intergroup Bias. *European Review of Social Psychology*, 4(1), 1–26. 10.1080/14792779343000004

- Gransell, L. & H., Henning. (2009). *Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår*. CASA.
- Hall, N. (2013). *Hate crime*. Routledge. 10.4324/9780203107423
- Higgins, J. P. T., Morgan, R. L., Rooney, A. A., Taylor, K. W., Thayer, K. A., Silva, R. A., Lemeris, C., Akl, E. A., Bateson, T. F., Berkman, N. D., Glenn, B. S., Hróbjartsson, A., LaKind, J. S., McAleenan, A., Meerpohl, J. J., Nachman, R. M., Obbagy, J. E., O'Connor, A., Radke, E. G., . . . Sterne, J. A. C. (2024). A tool to assess risk of bias in non-randomized follow-up studies of exposure effects (ROBINS-E). <https://portal.findresearcher.sdu.dk/da/publications/d5830ede-5604-4ee3-8592-6bbbcac38b9c>
- Higgins, J., Thomas, J., Chandler, J., Cumpston, M., Li, T., Page, M., & Welch, V. (2024). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions* (6.5th ed.). Cochrane.
- Iganski, P., & Levin, J. (2015). *Hate Crime: A Global Perspective* (1st ed.). Routledge. 10.4324/9781315764856
- Institut for Menneskerettigheder. (2011). *Hadforbrydelser i Danmark – vejen til en effektiv beskyttelse*
- Jennings, W., & Akers, R. (2019). The Social Learning Theory of Crime and Deviance. In G. Penly Hall, A. J. Lizotte, N. Hendrix & M. D. Krohn (Eds.), *Handbook on Crime and Deviance* (pp. 113–129). Springer International Publishing AG. 10.1007/978-3-030-20779-3_6
- Jones, J. M. (1997). *Prejudice and racism*. Addison-Wesley Publishing Company.
- Lynch, I., Swartz, S., & Isaacs, D. (2017). Anti-racist moral education: A review of approaches, impact and theoretical underpinnings from 2000 to 2015. *Journal of Moral Education*, 46(2), 129–144. 10.1080/03057240.2016.1273825

- Mills, C. E., Freilich, J. D., Chermak, S. M., Holt, T. J., & LaFree, G. (2021). Social Learning and Social Control in the Off- and Online Pathways to Hate Crime and Terrorist Violence. *Studies in Conflict and Terrorism*, 44(9), 701–729. 10.1080/1057610X.2019.1585628
- Nagymzhanova, K. M., Tuksaitova, R. O., Irgebaeva, N. M., Koldasbaeva, Z. S., & Kanapianova, A. D. (2020). The formation of tolerance among various ethnic groups as a way to increase well-being. *Rivista Di Studi Sulla Sostenibilita*, 2020(1), 353–370. 10.3280/RISS2020-001021
- Oxford Research. (2019). *Evaluering af Ung-til-ung dialogforløb*.
<https://stopekstremisme.dk/filer/ung-til-ung-slutevaluering-evaluering-sats-2015-ekstremisme-oktober-2019.pdf>
- Petticrew, M. & R., Helen. (2006). *Systematic reviews in the social sciences*. Blackwell.
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 65–85. 10.1146/annurev.psych.49.1.65
- PRISMA. (2020). *PRISMA checklist*. <https://www.prisma-statement.org/>. Retrieved 06/12/2020, from <https://www.prisma-statement.org/>
- Ramírez, M. P., Chiclana, S., Méndez, R. C., & Suárez, A. (2025). Sociodemographic and psycho social Differences Between Hate Crime Offenders and Other Non-Bias-Motivated Criminals: Implications for Prison Rehabilitation Programs. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 69(5), 515–536. 10.1177/0306624X221132235
- Rani, N., & Samuel, A. A. (2019). Reducing transphobia: comparing the efficacy of direct and indirect contact. *Industrial and Commercial Training*, 51(7-8), 445–460. 10.1108/ICT-12-2018-0102
- Rigspolitiet. (2020). *Hadforbrydelser 2019*. politi.dk:

<https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/hadforbrydelser/hadforbrydelser-2019.pdf>

Rigspolitiet. (2023a). *Hadforbrydelser 2021*. politi.dk:

<https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/hadforbrydelser/hadforbrydelser-2021.pdf>

Rigspolitiet. (2023b). *Hadforbrydelser 2022*. politi.dk:

<https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/statistikker/hadforbrydelser/hadforbrydelser-2022.pdf>

Rw, R., & Joyce, N. (2024). Effects of Intergroup Communication on Intergroup Anxiety and Prejudice through Single Sessions of Peer Counseling in Online Settings. *International Journal of Communication*, 18, 384–407.

<https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85187185458&partnerID=40&md5=b9da05907e11456281b367d802b1b9c7>

Sabariego Puig, M., Vilà Baños, R., & Freixa Niella, M. (2018). Interreligious dialogue in the public sphere: Challenges for socioeducational actors in catalonia. *Pedagogia Social*, (32), 139–153. 10.7179/PSRI_2018.32.11

Schoem, D., Hurtado, S., Sevig, T., Chesler, M., & Sumida, S. (2001). Intergroup dialogue: Democracy at work in theory and practice. *Intergroup dialogue: Deliberative democracy in school, college, community and workplace* (pp. 1–21). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Schweppe, J. (2021). What is a hate crime? *Cogent Social Sciences*, 7(1)10.1080/23311886.2021.1902643

Sellers, C. S., Winfree, L. T. &, & Akers, R. L. (2012). *Social learning theories of crime*. Ashgate.

- Span, S. A. (2011). Addressing University Students' Anti-Gay Bias: An Extension of the Contact Hypothesis. *American Journal of Sexuality Education*, 6(2), 192–205.
10.1080/15546128.2011.571957
- Stop Ekstremisme. (2015). *Fakta om udmøntning af satspuljeaftale den 27. januar 2015*. stopekstremisme.dk. Retrieved 19/03/2025, from <https://stopekstremisme.dk/filer/fakta-om-satspuljeaftale-vedr-radikalisering.pdf>
- Stop Ekstremisme. (2016). *Fakta om udmøntning af satspuljeaftale den 3. november 2016*. stopekstremisme.dk. Retrieved 19/03/2025, from <https://stopekstremisme.dk/filer/fakta-om-udmoentning-af-satspuljeaftale-3-nov-2016.pdf>
- Sutherland, E. H. (1939). *Principles of criminology*. J. B. Lippincott Company, [c1934].
- Sutherland, E. H., & Cressey, D. R. (1960). A theory of Differential Association. In Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (Ed.), *Criminological Theory: Past to Present* (pp. 90–92). Oxford University Press.
- Ungdommens Røde Kors. (2017, Oktober). *Dialogmanual - ung-til-ung-dialogskabere*. stopekstremisme.dk. Retrieved 28/10/2024, from <https://stopekstremisme.dk/filer/dialogmanual-ung-til-ung-dialogskabere.pdf/view>
- Wayne, E. K. (2008). Is It Just Talk? Understanding and Evaluating Intergroup Dialogue. *Conflict Resolution Quarterly*, 25(4), 451–478. 10.1002/crq.217
- Weber, H. (2022). The educational divide over feelings about ethnic minorities: does more education really lead to less prejudice? *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 48(1), 228–247. 10.1080/1369183X.2020.1810540
- White, S., Schroeder, J., & Risen, J. L. (2021). When "enemies" become close: Relationship formation among Palestinians and Jewish Israelis at a youth camp. *Journal of Personality and Social Psychology*, 121(6), 76. 10.1037/pspi0000331

- Wodtke, G. T. (2012). The Impact of Education on Intergroup Attitudes: A Multiracial Analysis. *Social Psychology Quarterly*, 75(1), 80–106. 10.1177/0190272511430234
- Wodtke, G. T. (2018). The Effects of Education on Beliefs about Racial Inequality. *Social Psychology Quarterly*, 81(4), 273–294. 10.1177/0190272518804145
- Zúñiga, X. (2003). Bridging Differences through Dialogue. *About Campus*, 7(6), 8–16. 10.1177/108648220300700603
- Zúñiga, X., Naagda, B. (. A., & Sevig, T. D. (2002). Intergroup Dialogues: An Educational Model for Cultivating Engagement Across Differences. *Equity & Excellence in Education*, 35(1), 7–17. 10.1080/713845248